

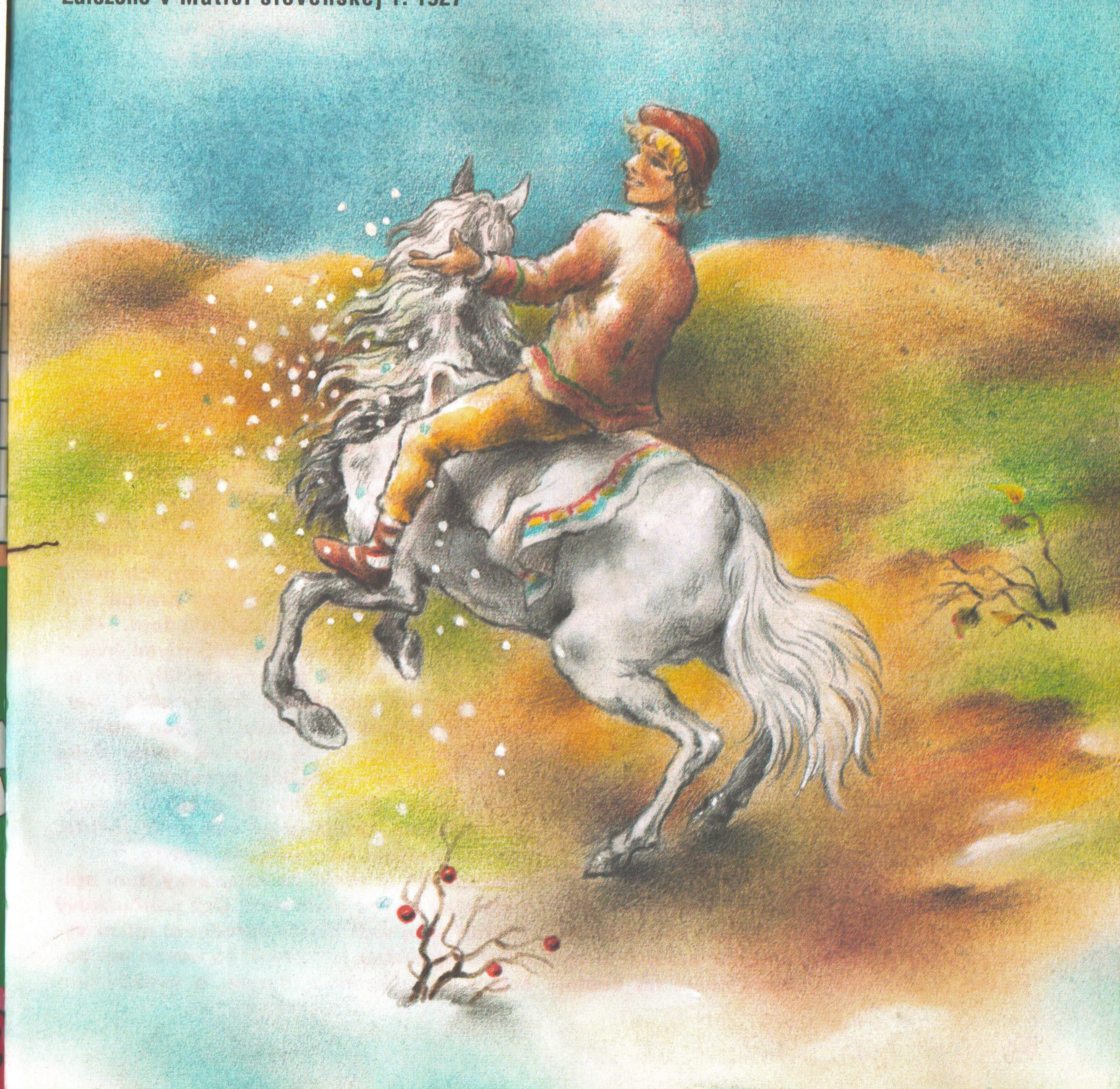
Slniečko 3

ROČNÍK 51

NOVEMBER 1996

7 SK

Založené v Matici slovenskej r. 1927



MILÍ SLNIEČKÁRI,

dnešná literárna háhada je pre tých, ktorí majú radi neviditeľné tajomstvá: neviditeľného človeka, ranený deň, cestu letiaceho vtáčika a všetko ostatné, čo nemôžeme vidieť ani držať v ruke, a napriek tomu nás poteší alebo zabolí. Poznáte to, však?

V tomto kole súťaže máme pre vás pripravené prekvapenie, ktoré vám pomôže pri pátraní. Tak ako každý mesiac i teraz zo správnych odpovedí vyžrebujeme päť šťastných výhercov, ktorí dostanú peknú knižku. Na konci školského roka každú správnu odpoveď čaká veľké žrebovanie o športový terénny bicykel.



Pani spisovateľka, o ktorej vám dnes porozprávam, je asi taká „veľká“ ako vaši rodičia. Vždy ju vábilo všetko krásne a tajomné. V kamienku, ktorý našla na ceste,

v obyčajnej dažďovej kvapke alebo v stratenom vtáčom pierku našla rozprávku. Rozprávku, ktorá sa podobá na sviatočnú báseň. Každá z nich je troška smutná a trošku veselá. Jedna z nich nás zavedie až ta, kde sa rozprestiera tajuplná *Sovia hora*. A kde sa tá hora rozprestiera? V každom z nás – podľa množstva dobrých skutkov, ktoré urobíme. Cestou k Sovej hore stretnete veľa kamarátov – Manolina, Belušku, Chudušku, Polinu, Yorika alebo Jasenku. Ich mená sa vám vidia neobyčajné? Máte pravdu. Voňajú orientálnym korením, medom, ebnovým drevom, mrazivými polárnymi hviezdami. Ak by ste sa pritom stratili, aj v tej najhlbšej noci vám cestu domov ukáže Barborienkin strom plný svätotránskych mušiek. Pre tých, ktorí by aj napriek tomu ďalej blúdili, pani spisovateľka vymyslela *pančuškový telefón*. Stačí zavolať a čakať v telefónnej búde. Určite si po vás príde niekto, kto vás celkom isto zavedie domov.

Nemyslite si však, že rozprávky pani spisovateľky sú pre malé deti. Cez pančuškový telefón si aj vaši starší súrodenci môžu vypočuť tajomstvá, o ktorých sa hovorí len pošepky: o zaľúbenom fikuse, o hvezdáriko-



vom srdci alebo o smutnom bielom jazdcovi, ktorý sa volá... Nebudem však prezrádzať. Pani spisovateľka len chcela naznačiť, že aj smútok môže byť vznešený a krásny. Viete ako vonia smútok jazmínového krika?

A ešte niečo pre vás, milé slečny – páčia sa vám víly? A chceli by ste, aby sa aj vaša mamka podobala na vílu? Určite ňou kedysi bola, len si na to nevie spomenúť. Skúste sa jej na to opýtať. „Nezabudni na vílu!“ pošepnite jej každý deň do uška a podarujte jej trochu voľného času, aby si mala kedy spomenúť. Verím, že sa dočkáte príjemného prekvapenia.

Viem, že dnešná literárna hádanka je pre vás, deti, trochu zložitá. Prezradím vám však, že všetky tri knihy, ktoré pani spisovateľka napísala pre deti, ilustrovala maliarka Oľga Bajusová. Pre tých, čo sú ešte stále celkom bezradní, mám jedno mimoriadne prekvapenie: priezvisko pani spisovateľky si môžete vylúštiť v krížovke Slniečka. Vaše správne odpovede na korešpondenčných lístkoch posielajte do 25. novembra na adresu Slniečko, P. O. BOX 307, Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava.

Na vaše odpovede sa teší
LUBICA KEPŠTOVÁ

Čierny Peter

Na prvú hodinu slovenčiny prišla pani učiteľka s počerným chlapcom a povedala: „Toto je Peter. Od dnešného dňa bude vašim novým spolužiakom.“

Peter sa šibalsky usmial a sadol si do druhej lavice k Danuši, lebo iba tam bolo voľné miesto. Pani učiteľka celú hodinu vysvetľovala, ale nikto z nás ju poriadne nepočúval. Všetci sme jedným očkom poškuľovali po novom spolužiakovi, ktorému z vrecka trčali karty „Čierny Peter“. Rozumie sa, že od tej chvíle sme ho všetci prezývali Čiernym Petrom.

Len čo zazvonilo, obstúpili sme Čierneho Petra zo všetkých strán. Danuša povedala:

„Je naozajstný, počula som ho dýchať,“ načo sme sa všetci rozosmiali, a tým bol Čierny Peter prijatý medzi nás.

Musím povedať, že všetci sme začali Čierneho Petra uznávať. Hovoril také veci, o akých sme ešte nepočuli. Vravel, že jeho mamka pečie trojmetrové torty a dopestuje také veľké





hrušky, že by sa v nich dalo bývať. Pravdaže sme mu celkom neverili, ale raz doniesol do školy takú veľkú palacinku, že sme mali všetci čo robiť, aby sme ju zjedli. Myslím, že nikto z nás nikdy nič lepšie nejedol, a odvtedy sme verili všetkému, čo Čierny Peter urobil alebo povedal.

Myslím, že aj pani učiteľka si ho obľúbila. Raz, keď nám čítala úryvok z knihy Smiešny kráľ, Čierny Peter vybral z tašky obyčajnú bielelobu, na sluchách si nabičil šediny, na ruky si pricapkal žltú pozlátku, to akože má zlaté rukavičky, a fixkou si na líca dokreslil úsmev. Všetci sme sa pustili do strašného smiechu, smiala sa aj pani učiteľka, iba Čierny Peter sedel nehybne vo svojej lavici a vôbec sa nezasmiel. Od toho dňa ešte väčšmi stúpol na cene a v triede nebolo jediného dievčaťa, ktoré by doňho nebolo zaľúbené.

Čoskoro sme si bez Čierneho Petra nevedeli predstaviť ani jeden deň, a čo ako sme sa ho snažili napodobňovať vo vymýšľaní všelijakých kúskov, nič nebolo také úžasné ako keď to vymyslel on. A ako všetky dievčatá závideli Danuši, že s ním sedí v jednej lavici! Vždy po vyučovaní sa usadili na múriku a vypytovali sa jej, čo Čierny Peter robil cez hodinu, o čom písal slohovú prácu, aký namaľoval výkres.

Raz doniesla Danuša tajomný lístok, ktorý vznikol cez hodinu dejepisu. Čierny Peter písal:

Ja som sa zamiloval.

Danuša odpísala: Do koho?

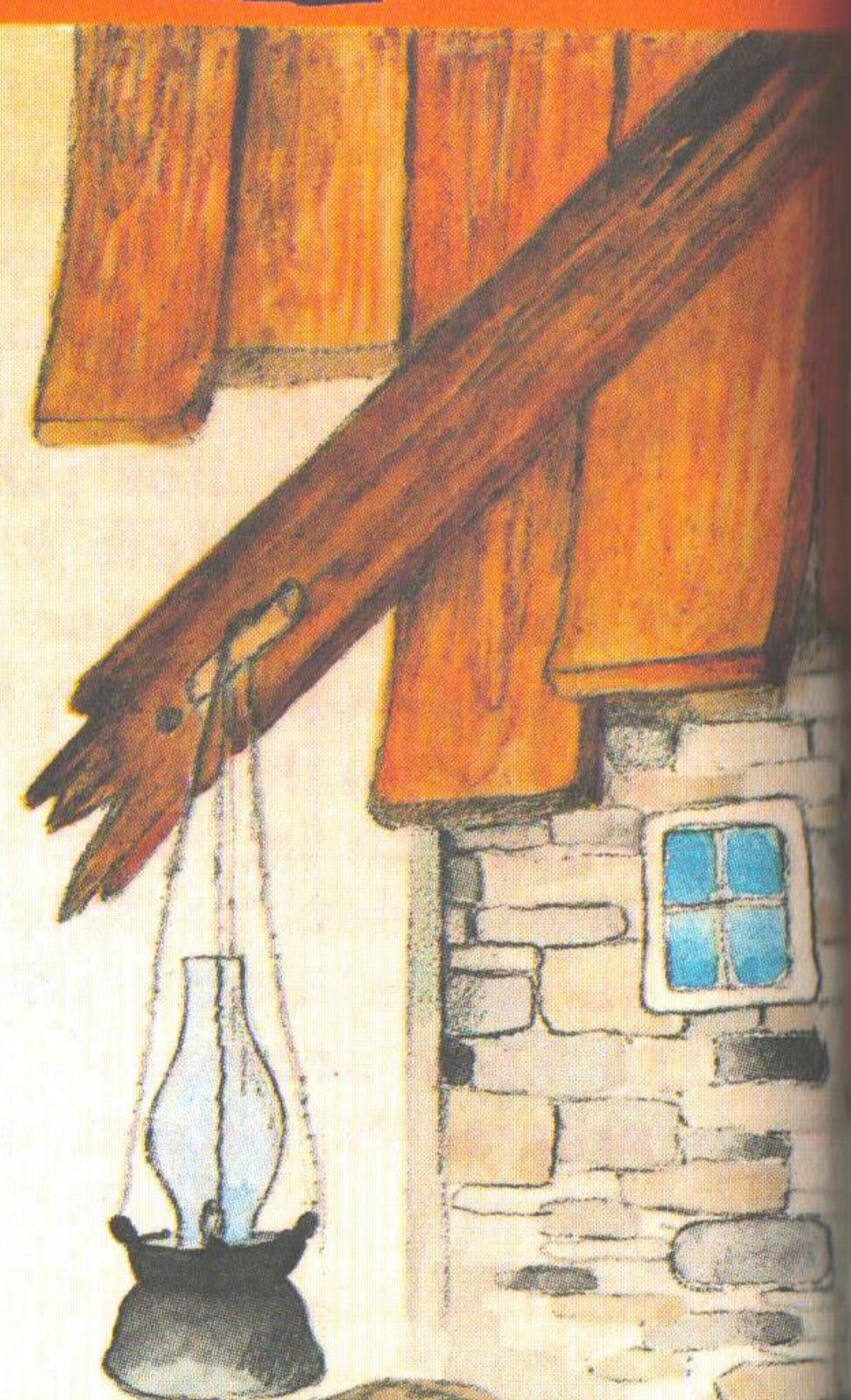
Čierny Peter napísal:

To ti nemôžem povedať.

A Danuša odpísala: Tak prečo mi to píšeš?

A Čierny Peter napísal: Aby si to vedela.

Všetky dievčatá sa vtedy začervenalí, každá si potichu opakovala slová z tajomného lístka a každá si myslela, že tie slová patria jej.



Jedného dňa nám Čierny Peter oznámil, že zmizne. Pamätám si to presne. Stál opretý o múr telocvične a povedal:

„Presne o dva týždne sa stratím. Kto to chce vidieť na vlastné oči, nech príde, keď sa začne stmievať, do dreveného domca vo vinici. Pre istotu sa dobre oblečte, lebo neviem, ako rýchlo sa mi to podarí.“

Zostávajúce dva týždne chodil zamyslený, zdalo sa nám, že má smutné oči. Už nevymýšľal nijaké kúsky. Nejedol cez prírodopis lístky z muškátu, ani nedoniesol v sklenom valci ukázať pani učiteľke zľaknutú žabu. Všetci sme si mysleli, že sa pripravuje na svoj veľký deň, a stále sme rozprávali len o tom. Niektorí tvrdili, že si to Čierny Peter vymyslel a je to iba jeho nový fígel, lebo človek sa predsa nemôže stratiť, ale druhí tomu stopercentne verili a horeli zvedavosťou, ako sa to skončí.

Ten dlho očakávaný deň sa blížil. Všetci sme doma uprosili rodičov, aby nás večer pustili von, lebo ideme s astronomickým krúžkom pozorovať hviezdy. Rodičia nás na veľké prosenie pustili, a rozumie sa, všetci sme prišli do dreveného domca vo vinici už o hodinu skôr, ako sa začalo stmievať. Čierny Peter tam ešte nebol.

Konečne sme ho zazreli prichádzať. Dlhý kabát mu siahal až po členky, mal vyhrnutý golier, ruky vo vreckách.

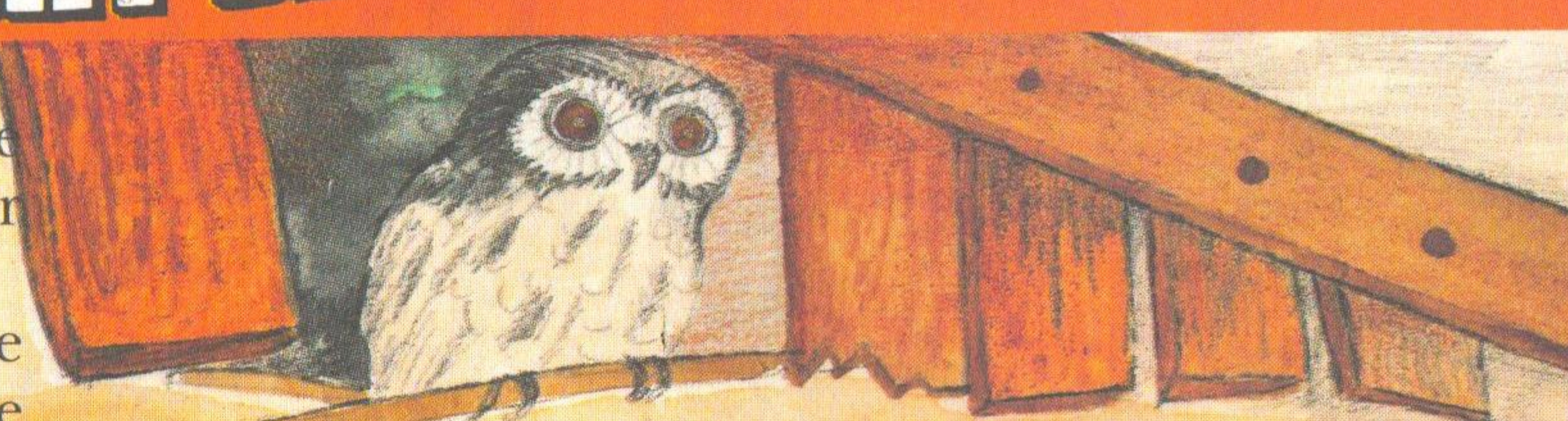
Posadali sme si po kútoch, on si sadol k dverám. Mlčal.

Čaká, kým padne súmrak, mysleli sme si. Ani na chvíľočku sme ho nespustili z očí. Nakoniec sa tak zotmelo, že sme už nedovideli jeden na druhého. Vtedy Danuša zapálila maličkú petrolejku, čo visela na stene tesne nad jej hlavou. Drevený domec sa osvetlil – a Čierny Peter tam už nebol. Iba na mieste, kde sedel, zostali ležať jeho karty.

„Počuli ste ho odísť?“ spýtalo sa zopár úžasnutých hlasov.

„Ja som ho nepočul.“

„Ani ja.“



„Možno naozaj zmizol.“

Pretože sme si nevedeli odpovedať, po chvíli sme zmĺkli. Danuša premiešala karty a každému jednu podala. Všetci boli zvedaví, kto dostane Čierneho Petra, ale tá karta chýbala. Potom sme si všetci schovali svoju kartu do vrecka a Danuša nás viedla vinicou. Blikotajúcu petrolejku držala nad hlavou ako hviezdičku.

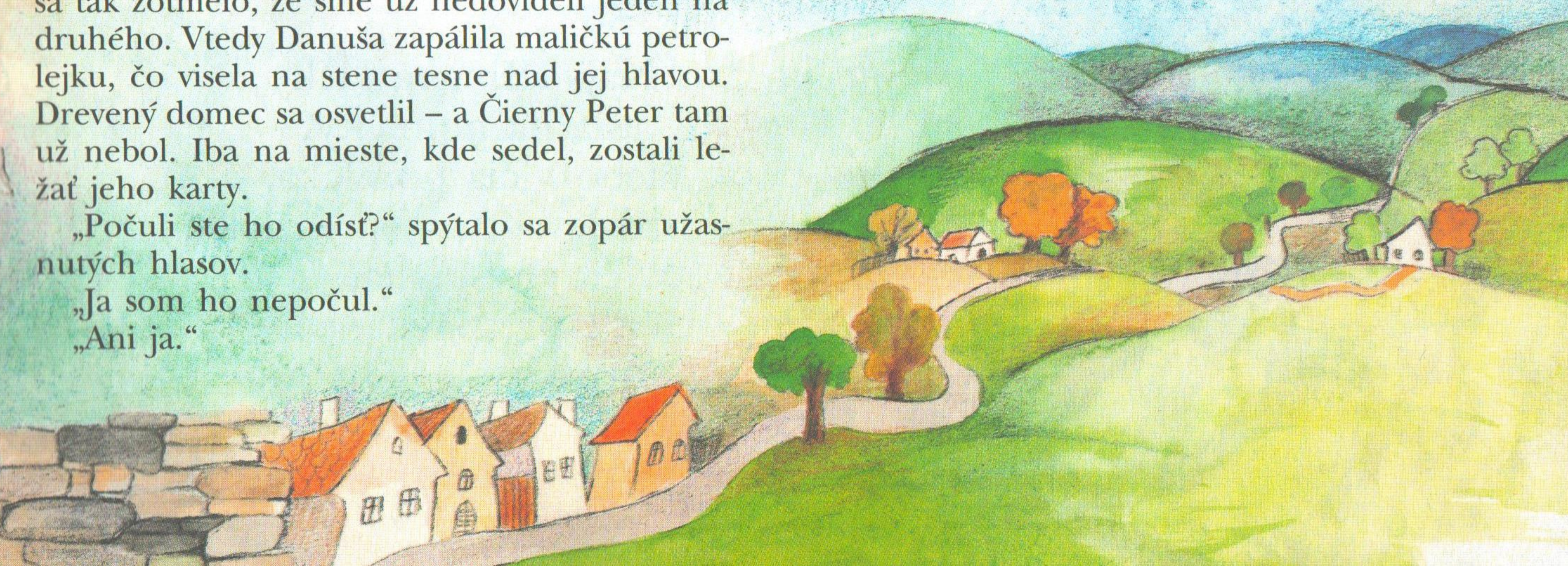
Doma, keď sme už ležali v teplých posteliach, premýšľali sme o tom, ako to Čierny Peter dokázal. Boli sme zvedaví, či príde na druhý deň ráno do školy.

Pred začiatkom vyučovania sme sa všetci s očakávaním pozerali na dvere, ale Čierny Peter neprišiel. Po zvonení vošla do triedy pani učiteľka a povedala:

„Čierny Peter už nepríde. Včera večer odcestovali vo veľkom ťahovacom voze do cudzieho mesta.“

Potom pani učiteľka začala vysvetľovať novú látku. Bolo to po prvý raz, čo neskušala. Asi videla, ako nám je za ním ľúto.

Odvtedy nikto z nás Čierneho Petra nevidel. Preto sa Čierny Peter nikdy nedozvedel, že v ten deň bol najbohatším chlapcom na svete, pretože mu patrilo každé srdce v triede.



Čo sa učia vlčky

Ilustroval
JOZEF PORUBČIN

■ 1 ■

Učienlivé vlčky
všetko robia mlčky.
Mlčky spia i striehnu,
ani sa len nehnu.

■ 2 ■

Chodia poza bučky,
kde sa hrajú mlčky
s vlkami na vlka.
Obchádzajú slučky,
tíško idú z lúčky,
kde im rastú vlčie jablká.

■ 3 ■

Vlčky rady mlčia.
Mlčky sa aj učia.
Tak sa veľmi učia,
až im oči blčia.
Tak im oči blčia,
až sa z toho zvlčia.

■ 4 ■

Narastú im zubiská,
skrčia sa a vrčia.
Pod konármi dubiska
vlkami sa byť učia.
Učia sa len sebe veriť
a zubiská strašne ceriť.

■ 5 ■

Čo sa ešte učia?
Čo je tmavá hôrka
a čo vlčia svorka.
Ako majú vlčie svorky
zavrieť korisť do zátvorky.
Keďže je to vlčia škôlka,
tak nijaké výhovorky!

■ 6 ■

Najväčšmi sa vlčky
tešia na pomlčky,
lebo vlčia pomlčka,
to je oddych pre vlčka,
vlčia prestávka,
čiže prespávka.

■ 7 ■

Vlčky majú teplé brlohy.
Ráno vrtko skáču na nohy.
Stravu majú vlčiu:
vlčí bôb a vlčí mak
tlčíkmi si tlčú.
No a vlčie jablká
sú pochúťkou pre vlka.

■ 8 ■

Nakoniec tie vlčky
zoberú si tlčky
a bác do pomlčky,
čiže do zvonca.
Zvonec zaznie najprv mlčky,
potom potichučky
v škole bez konca.

■ 9 ■

Keby všetko vlčky
nerobili mlčky,
puška pif-paf-puf!
rovno do paprčky,
ba priam do vlčka!
A bolo by strašné ticho.
Veľká pomlčka.

■ 10 ■

Vlčky, už ste múdre.
Ktorý za mňa udrie
tlčkom do zvonca
v básni bez konca?
Ale potichučky!
Dnes dávajú známky
prísne vlčie učky.



VLADIMÍR FERKO

Hej, hore háj, doľu háj...

Dnes, priatelia, pobudneme medzi hôrnymi chlapcami. Prečo to boli hôrni chlapci? Lebo ich domovom boli hory. A zbojníkmi sa volali preto, lebo sa živili zbojom. To bol ich chlieb každodenný.

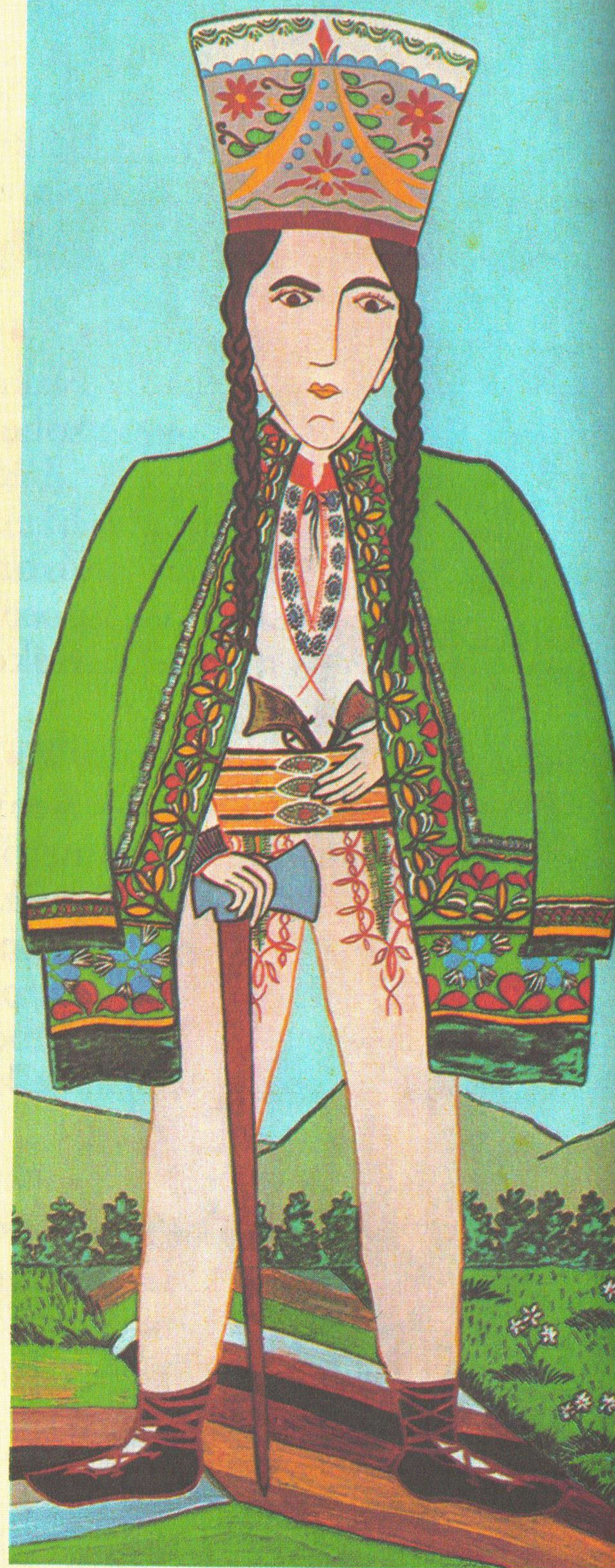
V minulých storočiach skoro všetka pôda i lesy patrili svetskej a cirkevnej vrchnosti a chudobní ľudia často len živorili. Nečudo, že mnoho mládencov vyhnala bieda do hôr, kde sa spolčovali a na cestách potom prepadávali kupcov, panské kaštiele i domy boháčov. Bohatým brali, chudobným dávali, tak sa o zbojníkoch hovorilo medzi ľuďom.

Zbojníctvo sa hlboko zapísalo do našich dejín, do piesní, legiend a rozprávok. Ba aj do miestopisu. Zboj, Zbojně, Zbojnícke pleso, Zbojský potok, Zbojnícka cha-ta, Zbojnícky zámok... A koľkože je zádumčivých, smutných, ale i veselých pesničiek o zbojníkoch? To hádam nikto na Slovensku nevie presne. Veď len v jed-nej hrubej knihe (Zbojnícke piesne slovenského ľudu) je ich – SKÚSTE UHÁDNUŤ, KOLKO? (Sedemstopäť!)

Na našom krásnom Slovensku malo zbojníctvo zna-menité podmienky. Vysoké vrchy, hlboké doliny, roz-ľahlé lesy, množstvo jaskýň. (Vo Chvalovskej jaskyni na juhovýchodnom Slovensku mali zbojníci dokonca pe-ňazokazeckú dielňu.) Na zboj sa dávali aj šuhaji násil-ne zverbovaní do vojny, lebo sa im nechcelo bojovať za záujmy pánov. Pri prvej príležitosti ušli a horami sa ťahali domov. Domov sa však nsmeli vrátiť. Drábi a pandúri zbehov chytali a zavierali ich do hradných a kaštieľných temníc.

Najstaršiu písomnú zmienku o zbojníkoch u nás uchovala Maurova legenda, ktorú jej autor, opát (kňaz) Maurus, napísal v jedenástom storočí. Píše v nej:

„Istého času zbojníci, ktorých húfy z väčšej čiastky obývajú púste miesta, stretli sa v lese...“ Ďalej opisuje ich hádku a bitku, pri ktorej jedného zabil a svätac-pustovník Svorad ho na Skalke pri Trenčíne zázračne vzkriesil k životu.



František Bláha: Jánošík, maľba na skle

Legenda nespomína, či sa vzkriesený zbojník vrátil ku stotočnému životu, alebo pokračoval v zbojníčení. Vieme len, že zbojníkov s rokmi – pribúdalo.

V roku 1492 poslali zbojníci z družiny Fedo-ra Hlavatého výhražný list mestskej rade Bar-dejova:

„Vy zlí a nespravodliví lude Bardiovci, vy ste našich bratov dali zvešať – ľudí dobrých a nevinných, jako mordere necnotliví, ktorí ani vam, ani žadnemu nič nebyli vinni. A preto,ž, jesli nam priateľom a rodovi ich za nich nepoložite četeri sta zolotych u Crakova alebo u cartusov v Lechnici, tedy na vašich hrdlech i na vašim imaniu i na vašich pod-danych se bud duluho, bud kratko takto se mstiti budemy, pokud našeho rodu stava.“

Tot list pisan z hor, dzen svatého Jakuba.“

A my sa dnes môžeme len čudovať ich trúfa-losti, keď sa vyhrážali mestu. V pesničkách sa uchovalo, že sa vyhrážali aj iným mestám!

„Keby nás bolo takých chlapcov dvesto, udzereli by sme na Žilinu mesto.“

Žilinečku mesto, zámoček Budatín, veru ho, má milá, na prachy obrátim.“

Neostalo však len pri vyhrážkach. Zbojníci Janko, Bajúz a Havran zorganizovali v Šariši takú zbojnícku družinu, ktorej sa právom obá-vali dedinskí richtári a farári, ale i kupci a celá stolica. Známa zbojnícka družina Klinovského na Orave v roku 1655 prepadla a olúpila poľ-ského kráľa Kazimíra, ktorý cestoval na Spiš.

Zbojnícke družstvá zo slovenskej i moravskej strany v roku 1638 dosiahli v boji proti vrchnos-ti veľké víťazstvo. Porazili a rozprášili vojenskú výpravu, ktorá mala 1 500 mužov. Toto víťazstvo veľmi pozdvihlo sebavedomie zbojníkov.

Vrchnosť zbojníkov lapala, vypisovala na nich vysoké odmeny, väznila a mučila ich, popravo-vala, ale vcelku si s nimi nevedela rady. Zboj-níctvo sa tak rozmáhalo, že osemnásťte storočie môžeme smelo nazvať zbojníckym.



Ondrej Šteberl: Jánošík pod šibenicou

Jánošík, Jánošík, ty nešťastnuo dieťa...

Najslávnejším slovenským zbojníkom sa stal Juraj Jánošík. Narodil sa v Terchovej (1688), v roku 1713 (v tom zbojníckom storočí), ho v Liptovskom Svätom Mikuláši odsúdili na smrť a popravili. Jeho hrob nepoznáme, pravdepo-dobne ho zaplavili vody Liptovskej Mary.

Za Jurcom Jánošíkom

Vybral som sa raz za ním – hľadať jeho hrob. Najprv som zašiel do Terchovej, do osady U Jánošov, kde sa náš legendárny zbojník narodil. Na mieste jeho rodného domu iná a už tiež stará drevenica, vedľa rozložitá lipa a v domoch ešte ne jeden Jánošík, dokonca aj Juraj.

Vynadával som sa z krásneho miesta na návrší, odkiaľ sa Jurkovi otváral svet. Potom som sa brúzdal v kraji medzi vrchmi Pro-

sečným, Poludnicou a Salatínom pri Liptovskom Mikuláši, ba aj som fotografoval vrbinu na mieste, kde bol kedysi kurucký cintorín. Tam, podľa viacerých pamätníkov, mal snívať večný sen o slobode náš Juraj Jánošík.

**„Jánošík, Jánošík,
kde je tvoj palošík?
Na Kráľovej holi,
zaťatý v topoli.“**



Ludvík Kameník: Zbojnícka družina, maľba na skle

Hrob som nenašiel, palošík sa stratil, niet už ani jeho opasku, ba ani čarovnej žilky (...len jedna krivulka, čo spakruky švihla, čarovnú mu žilku v opasku prestrihla...). Ten opasok údajne býval zavesený na tragare krčmy vo Veľkom Rovnom, kde Jánošík (u Pavlíkovcov) zimoval.

Moja cesta za ním sa skončila na Bytčianskom zámku, kde ho začas väznili. Tam v Štátnom archíve opatrujú súdny spis z jeho hrdelnej pravoty.

Dvadsaťdeväť otázok položila Jánošíkovi Liptovská stolica a Trenčianska – dvanásť.

Zacitujme aspoň dve, aby sme pocítili ten čas vzdialený bezmála tristo rokov.

Otázka 15.: *Niže Sokola, kedy kňazovku ze Sv. Jána po vode idúce (na plti) ozbíjal, kde takové šaty a peníze podel a kto ich v ten čas pri Lipovci previezol a kto im bol kalauzom.*

Jánošík: Že nikde nechodili cez Váh niže Žiliny, potom sa previezli, peniaze, že nevie, aby boli nejaké vzali, mentiečku že Šutkovia vzali i ostatné všetky veci...

Otázka 22.: *Nech povie, na Kremnických horách Bystričianke Hedvige Parvi že vzal perál šesť nití modrých velikých, dve retiazky strieborné, tri sukne nové, dve kromrašové, jednu talindisovú, tri rífy anglie, jeden klobúk zamatový, čo panie nosia, a pol konca cvilichu...*

Jánošík: už neodpovedal. V záverečnej časti výsluchu ho zjavne opúšťali sily, zmučené telo, zmučená myseľ. Čoraz častejšie na otázky neodpovedal, hoci až do posledných chvíľ chránil členov svojej družiny, priznal len to, čo už nemohol nepriznať.

Pozorné prečítanie spisu ma presvedčilo, že náš Jánošík obstál na svojom predposlednom súde ako chlap.

Ako obstál pred súdom ľudu, je známe – i z pesničiek o ňom:

**Živ nás, Bože, živ nás,
v takýto tvrdý čas,
ak nás nevyživíš,
pôjdeme zbíjať, krasť.**
(Liptovská Lúžna)

**Redikau sa Ďurík
z grunika na grunik,
vyredikau sa on
na zbojnícky chodník.**
(Važec)

**Obúvajte, chlapci, krpce,
ktorí máte smelé srdce!
Ej, a ja ho jeden mám,
na zboj sa poberám.**
(Tekov)

**Hory moje, hory,
to sa mi komory,
a bučky, jedličke,
to sa mi sestričke,
dub mi je vlastný brat,
hrab mi je kamarát.**
(Veľký Lom)

**Dajže, Bože, ešte
horným chlapcom ščesce,
by bohatým brali
a hudobným dali.**
(Spiš)

**Svietže mi, mesiačik,
svietže mi do rána,
pokým si vynesiem
z košiara barana.**
(Horný Tisovnik)

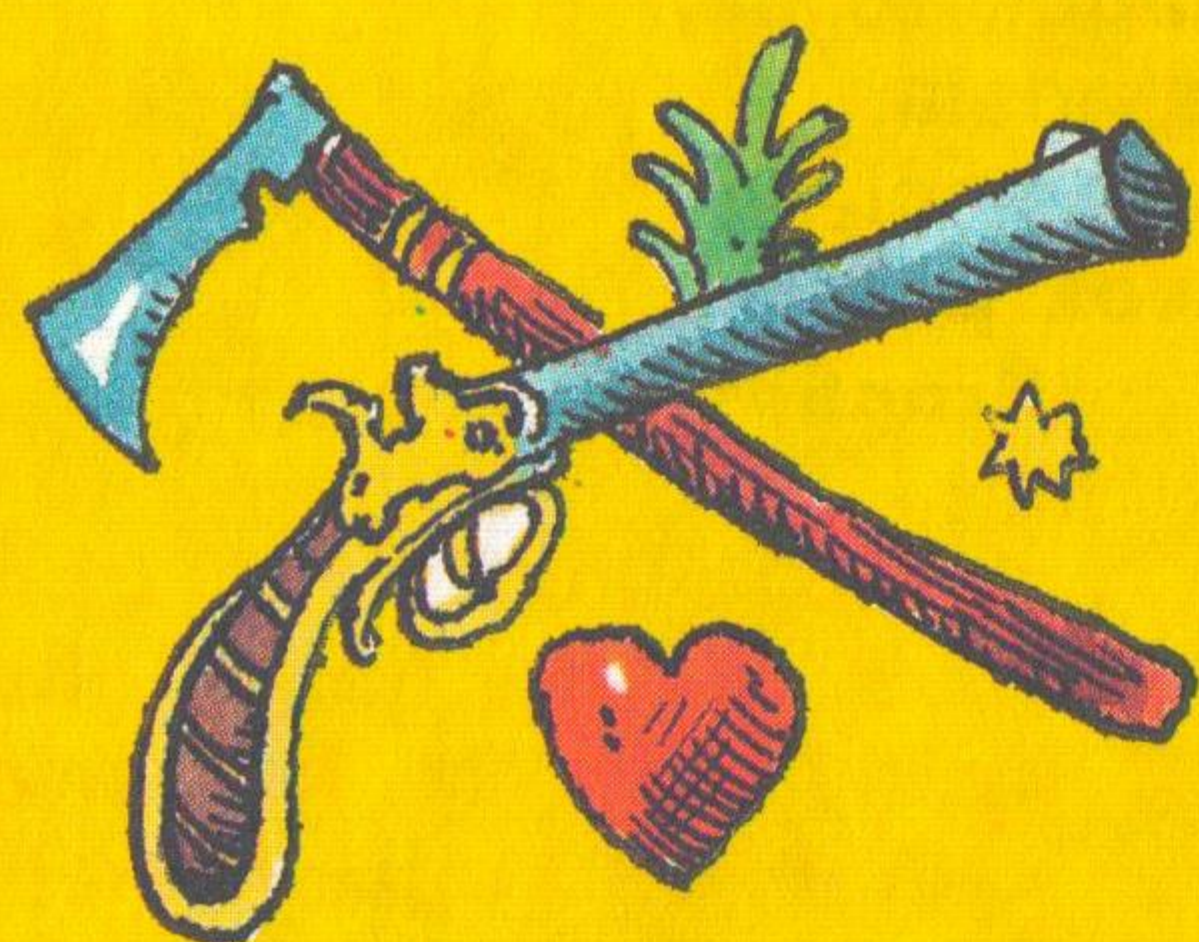
**To sa chlapci, to sa,
čo pištole nosia,
nie takí šarvanci,
čo sa dievok prosia.**
(Hrochoť)

**Janko, Janko, ty ši zbojník,
znaš po hore každý chodník,
každý chodník, každú cestu,
kadiaľ idú kupci k mestu.**
(Lesné)

Juro Jánošík sa narodil roku 1688. Otec sa volal Martin, mať Anna. Jeho rodiskom bola kopanica „u Jánošov“ pri Terchovej. Mladý Jánošík sedličil, slúžil ako otec a celá rodina. Keď vypuklo kurucké povstanie Františka Rákócziho II., dal sa zverbovať do kuruckého vojska. Po bitke pri Trenčíne roku 1708, kde cisárski porazili kurucov, sa vrátil domov do Terchovej. Ale neostal doma dlho. Prišli labanci a zverbovali ho do cisárskeho vojska. Jánošík však tentoraz nebojoval, ale slúžil ako strážny vojak na Bytčianskom zámku, kde boli uväznení rôzni zločinci. Bol medzi nimi aj zbojník Tomáš Uhorčík. S týmto zbojníkom sa Jánošík spriatelil. Nebol však s ním dlho, lebo Jánošíka rodičia nejakým spôsobom dostali z vojny.

Jedného dňa dokvitol do Terchovej Uhorčík. Podarilo sa mu ujsť z bytčianskeho väzenia a prvá cesta ho viedla k Jánošíkovi. Nahovoril ho, aby sa dal s ním na zboj. Slobodný zbojnícky život sa Jánošíkovi pozdával, takže ho nebolo treba dlho presvedčať. Ako vysvitá z Jánošíkovho priznania na súde, Uhorčík ho prijal do zbojníckej družiny na Michala roku 1711.

Tak sa Jánošík stal zbojníkom.



MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Zbojnícka kazateľnica

Vykračuje si študent po osamelej hôrnej ceste, kde-tu sa pri kriaku zastaví, dve-tri maliny do úst hodí, hlad oklamáva. Do Bystrice sa na furmanskom voze doviezol a teraz už musí pešky, tu sa mu sotva furman pritrafí. Ostáva mu ešte zopár hodín chôdze, kým prikvitne do rodného Sebedína. Ako sa len teší na mamku a otca, na bratov a sestry, veď ich nevidel celý rok. Len aby boli všetci živí a zdraví!

Halúzku malinčia si pritiahne, klobúk so širokou partiou do tyla potisne – a práve vtedy vyhupnú z kružiny dvaja s kečkami, v zelených košeliach, opásaní širokým opaskom. Valaškami mu okolo hlavy zašibrinkujú a vraj:

„Bohu dušu a nám dukáty!“

Ani sa veľmi nezľakol.

„Ale, bratia zbojníckovia,“ vraví pokojne, „moja duša patrí odjakživa Bohu – a dukáty nemám. Kdeže by chudobný študent nabral dukáty!“

„Hneď sme tušili, že asi budeš študent,“ vraví prvý zbojník. „Po klobúku sme poznali.“

„Ale zato pôjdeš s nami,“ vraví druhý. „Jánošík má študentov rád, lebo predtým i sám bol študentom.“

„Nuž ak to musí byť,“ nepriečil sa študent.

Odbočili do húšťavy a zakrátko sa ocitli na priestranej čistine, kde sa nad pahrebou krútil na ražni celý baran.

„Vitaj, študent,“ vykročil mu v ústrety najvyšší z hôrných

chlapcov, takisto s kečkami a v zelenej košeli, široký opasok samá ligotavá pracka. „Vidím, že si ty klerik. Kedy bude z teba velebníček?“

„Na rok, pán Jánošík, ak Boh dá.“

„Skoro hotový kňaz. No tak vieš ty čo? Zaješ si s nami baraniny a potom nám urobíš kážeň. Potrebujeme to z času na čas, rozumieš, aby sme tu celkom nezdiveli. No, či dobre?“

Študent pokrčil plecami a potom prikývol, že teda dobre.

„Spravíme ti aj kanceľ, teda kazateľnicu, aby bolo ako v kostole. Nože, Surovec a Uhorčík, nájdite dačo súce.“

Sedí študent na pníku, baraninu s chlebom si ujedá, ach, aká je len chutná, na smolnatom dreve upečená. Vatra popraskáva, vôňa podvečernej hory až tak omamuje. Hôrni chlapci povtínali valašky do kmeňa mohutného buka a tiež si ujedajú, teplý loj im steká po prstoch.

Valašky sú naoko rovnaké, a predsa je každá

inakšia, chlpskou rukou vystískaná, pozoruje ich študent. Ale stopy po krvi na nich nebadá. Vraví sa, že jánošíkovci ľudskú krv neprelievajú, aj v rodnom Sebedíne tak počul... lenže reči sa vavia a chlieb sa je...

„Hôrni chlapci, bratia moji mladí,“ povedal zľahka, akoby len žartoval, „veď hádam viete, že Písmo hovorí: Nezabiješ!“

„Čo ťa nemá, študent!“ vyskočil Hrajnoha ako uštipnutý. „My nezabíjame! My len pobúchame po chrbte pánom vydriduchom, ale inak máme svedomie čisté.“

„Je to tak,“ potvrdil Jánošík. „Správny chlap je ako kostolná veža. Nie že by musel byť taký vysoký, ale aby v ňom bol zvon. Ten zvon, to je jeho svedomie.“

„To-to,“ prikývol študent. „Ten zvon by mal v človeku ustavične znieť.“

Odmĺčal sa, klobúk so širokou strechou si zavesil na okypťený konárik. Zobďaleč zaznievali zvuky píly a po nich údery sekery.

„To je kto?“ opýtal sa skôr pohybom hlavy než slovom.

„Naši chlapci ti robia kanceľ. No, daj si ešte kúsok – alebo ti nechutí?“

„Akoby nie! Lenže dačo ma pritom... no prepáčte, dačo ma pritom predsa len mrzí... že je kradnuté. To je podľa svedomia?“

„Aký si ty prísny!“ znova povedal Hrajnoha. „My



len berieme, kde je veľa, a rozdáваме, kde je málo alebo nič. Také je naše svedomie. Nikdy neoberieme chudáka.“

Študent sklopil oči. Prečo ich toľko karhá, keď ešte nie je ani na kancli! O tom, že jánošíkovci pomáhajú chudobe, už naozaj veľa počul, ba sa o tom i piesne spievajú: Dajže, Bože, šťastia hôrne-mu šuhaju!

Zvuky sekery zatíchli a od hústinky prikvitli Uhorčík so Surovcom.

„Kancel je hotový,“ oznámili Jánošíkovi.

„Ďakujem, chlapci. Sadnite si a najedzte sa aj vy,“ povedal Jánošík.

Strom bol spílený vo výške pásu a bola doň vydlabaná jama ako do súdka. To bola zbojnícka kazaľnica.

Hrajnoha podložil študentovi spojené dlane, aby sa dostal hore. A oni sa rozsadili okolo kančľa s obnaženými hlavami a pokornými tvármi, pripravení, ako keď tráva očakáva vlahu.

„V mene Boha Otca i Syna i Duchu svätého,“ prežehnal sa študent a oni sa prežehnali zároveň s ním. A potom sa rozhovoril o spravodlivosti. Že spravodlivosť je dvojaká: svetská a božská. „Svetský

súd bude k vám možno tvrdý.“ Zaváhal a potom doložil: „Ba naisto bude tvrdý a neľútostný. Ale zato súd Boží bude k vám zhovievavý. Pri Božom súde budú nespravodliví stáť po Božej lavici a spravodliví po Božej pravici. Vy budete medzi tými po pravici, lebo z nejedného domčeka, z nejednej chalúčky letí za vás modlitba k Pánu Bohu. Zato, že sa zastávate bedárov a chudákov, že naprávate krivdy, že im pomáhate žiť. Kým svetské zákony nie sú spravodlivé, musí byť niekto na zemi, kto krivdy napráva. A to ste vy, hôrni chlapci jánošíkovci. Tak ako Kristus žije večne, tak aj vy budete večne žiť v pamäti národa, v jeho piesňach, povestiach a rozprávkach. Nech nám je všetkým Pán Boh milostivý! Amen.“

Hôrni chlapci hľadeli na študenta, ani nedýchali. Ba podaktoré chlapské oko ledva utajilo pod viečkom podozrivý ligot. Tváre boli vážne, poblednuté od duchovného prežitku.

Chvíľu trvalo ticho, ba vari aj dlhšie ako chvíľu. A potom sa ozval Jánošík:

„Ďakujeme vám, páter, nikdy na túto vašu kázeň nezabudneme. A teraz oferu, chlapci! Zaslúži si velebníček.“



Zvesili z konárika študentov čierny klobúk so širokou partiou a hádzali doň ako v kostole do zvončeka. Raz-dva bol klobúk plný.

„A ešte súkna, aby mal páňko na reverendu!“

Odmerali fajnového čierneho súkna podľa známej zbojníckej miery: od buka do buka. Bude aj na tri reverendy, zide sa chudobnému pátrovi.

Takto obdarovaný prikvitol potom študent nočnou hodiinou do rodného Sebedína.

Ilustroval MARTIN KELLENBERGER

Bolo nás jedenásť, tisíc sa nás zhúkne,
keď Juro Jánošík nohou o zem dupne.
Prídu sem mládenci od Poľany, Tatry,
traste sa len, páni, až zahoria vatry!

Meno Jánošíka nikdy nezahynie,
ani na vršičku, ani na doline,
ani na mestečku, ani na dedine!

Chtali zbojníčka na mraku po hore
a on spal v dedine pri milej v komore.

Chtali zbojníčka na svite po lese,
aby ho zaživa lámali v kolese.

Núkali dukáty, dávali poklady,
i tak im zbojníček nevliezol do klady.

Len raz si pri dverách zabudol valašku,
len raz sa na krčme pošuchol na hrášku,

len raz sa neobzrel, pustil drábov z oka,
a už mu od chrpta zaľali do boka.

„Hej, hore háj, dolu háj,
hore hájom chodník,
môj otec bol dobrý,
ja musím byť zbojník.“

Hej, ja musím byť zbojník,
bo krivda veľiká,
nepravosť u pána,
pravda u zbojníka.



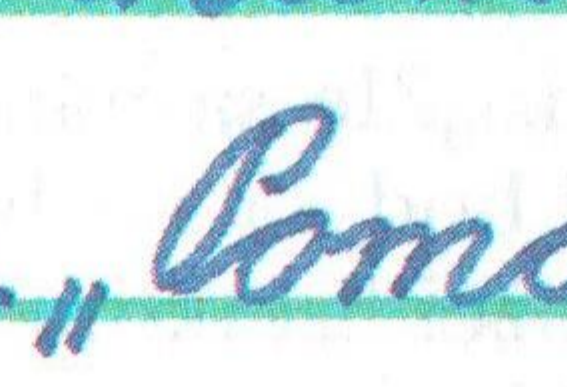
Malovaná písanka



Jedného dňa uvidel
 Martin krásnu - dievčinu. "Či si len
 pekná, krásavica, milo sa jej prihovo-
 ril. sa však od neho odvrátila a
 neodvetila mu ani slovom. Budem
 ja mať ešte inakších pytačov," pomysle-
 la si. A aby bola ešte krajšia, rhodila
 so seba obyčajné zelené a obliekla
 sa do žltá-červených. sa sahanbe-
 me pobral preč. osamela. Vtom
 rafičal, zakryl čiernymi
 chmárami a v tme strhol jej
 pekné sa rozplakala a roz-
 triasla od zimy. "Co si teraz počnem?"

svať, mladenci, obopínajú nitar

zabedákala. "Laiste umriem. "Keď to po-
 čula jej kamarátka, rozbehla sa na
 Martinom. "Pomôž jej." xaprosila.
 Martin neváhal ani chvíľu. Vybral a
 krásne biele, čo ešte nosila jeho mať,
 vyskočil na bieleho a uháňal k.
 Keď potom vykuklo spozna, nechce-
 lo veriť vlastným - dievčina
 mala na sebe nádherné biele
 se trblietajúcimi sa diamantmi.



NAPÍŠAL:
JÁN DONOVAL

DOMALU!



NAMAĽOVALA:
D. ONDREJČKOVÁ

smka
hublica,
mrak

Pinky Bum a Martáňania z Venuše

„Čo všetko sa deje s dnešným svetom!“ vravel si Pinky Bum a krútil hlavou.

„Nekrúťte tou hlavou!“ ozvalo sa mu odrazu nad hlavou.

Pinky Bum sa pozrel hore. Nad sebou nevidel nič zvláštne – iba kopce oblakov a lietajúci tanier.

„Uf!“ zvolal šokovaný.

Potom sám seba napomenul:

„Hovor celou vetou!“ A opravil sa: „UFO!“

Lietajúci tanier vyzeral presne ako z učebníc ufológie. Okrúhly, čľapatý, tanierovitý.

Pinky Bum chcel zobrať nohy na plecia, ale potom si povedal:

„To je nejaký fígel! Reklama alebo čo. Veď ufóni neexistujú. To sa vysvetlí.“

A naozaj sa to začalo vysvetľovať.

Ufotaniemik pristál tri metre dvadsať od Pinkyho Buma. Ozvala sa hudba, akoby zvnútra pustili trochu falošne naladenú zvonkohru.

Potom sa otvorili dvierka (alebo okienko?) a z ufotaniera začali vystupovať – ufóni!

Boli traja a merali meter osemdesiat. Všetci dohromady. Ako to Pinky Bum mohol tak rýchlo zistiť? Pretože sa postavili priamo pred neho. Stáli na sebe ako akrobati v cirkuse a boli presne takí vysokí ako Pinky Bum, ktorý merala meter osemdesiat.

„Dobre, že ste prestali krútiť hlavou,“ povedal ten vrchný, ktorý mohol byť vrchným veliteľom.

„Zle sa nám pristáva, keď sa náš orientačný bod začne hýbať.“

„Čože?“ zhíkol Pinky Bum. „Ja som váš orientačný bod?“

Traja ufáci prikývli naraz, čím sa skoro zosypali na zem.

Pinky Bum si v duchu hovoril: „To nie je možné. To nie je možné.“ Potom si však uvedomil, že by mal využiť príležitosť a dozvedieť sa o ufónoch čo najviac.

„Vy ste Martáňania?“ spýtal sa a keď sa nedočkal odpovede, hádal ďalej:

„Alebo ste z Venuše?“

„Martáňania z Venuše...“ opakovali tí traja a Pinky Bum pochopil: tieto pozemské termíny im nič nehovoria.

Ešte sa ich chcel opýtať na množstvo ďalších vecí ale Martáňania z Venuše ho predbehli.

„Popkorn! Kde sa tu v tomto zapadákové dá dostať k popkornu?“

Pinky Bum sa poobzeral opatrne okolo seba a priložil si k ústam ukazovák pravej ruky povedal:

„Pst! Ticho! Lebo dostanete takú jazykovú pokutu, že budete celí zelení!“

Nevedno, či táto vyhrážka zaučinkovala na príštelcov z kozmu, pretože zelení už boli ako si sami od seba.

„Tu sa to volá pukance!“ vysvetľoval im Pinky Bum.

„Je to malé, biele, pôvodu kukuričného?“ zisťoval vrchný veliteľ trojčlennej posádky ufákov.

„Tak to môžu byť aj tie... búchance... keď tu nemáte popkorn. Je to však čudné, pretože všade na tejto zemeguli, aspoň podľa nášho kozmického katalógu, majú popkorn.“

Pinky Bum ďalej nerozvádza túto tému, už aj preto nie, že v jedinom okamihu sa odohralo niekoľko vecí naraz: Vrchný veliteľ zoskočil z pliec svojho podriadeného, dvaja Martáňania

Píše DANIEL HEVIER

Ilustruje PETER CPIN

chytili Pinkyho Buma za ruky, každý z jednej strany, takže to vyzeralo, akoby bol Pinky Bum vychovávateľom v materskej škole. Vrchný veliteľ ho tlačil zozadu a mrazivým hlasom zavelil:

„K najbližším búchancom!“

A vykročili.

Pinky Bum ich viedol najbližšou cestou k hotelu Biela vrana, pred ktorým stál predavač Popi Korn.

Keď traja návštevníci z inej planéty uvideli toľko pukancov, nechali Pinkyho Buma a vrhli sa na predavača pukancov. Obrali ho o všetko, nenechali mu ani puk...

Napchali si pukancami plné vrecká, ktorých zrazu mali na každej časti svojho ufologického tela neuveriteľné množstvo.

„Hej, a kto mi to zaplatí!“ vrieskal Popi Korn.

„Človeče, to sú Martáňania z Venuše,“ dohovárať mu Pinky Bum. „Iste majú svoj dôvod na takéto konanie. Ľudstvo ti bude vďačné...“

„Vykašlem sa ti na tvoje ľudstvo,“ vyskakoval Popi Korn a iba vďaka tomu, že voľakedy chodil s Pinky Bumom do jedného kurzu autoškoly, sa uspokojil s tým, že mu Pinky Bum prisľúbil zaplatiť celú škodu.

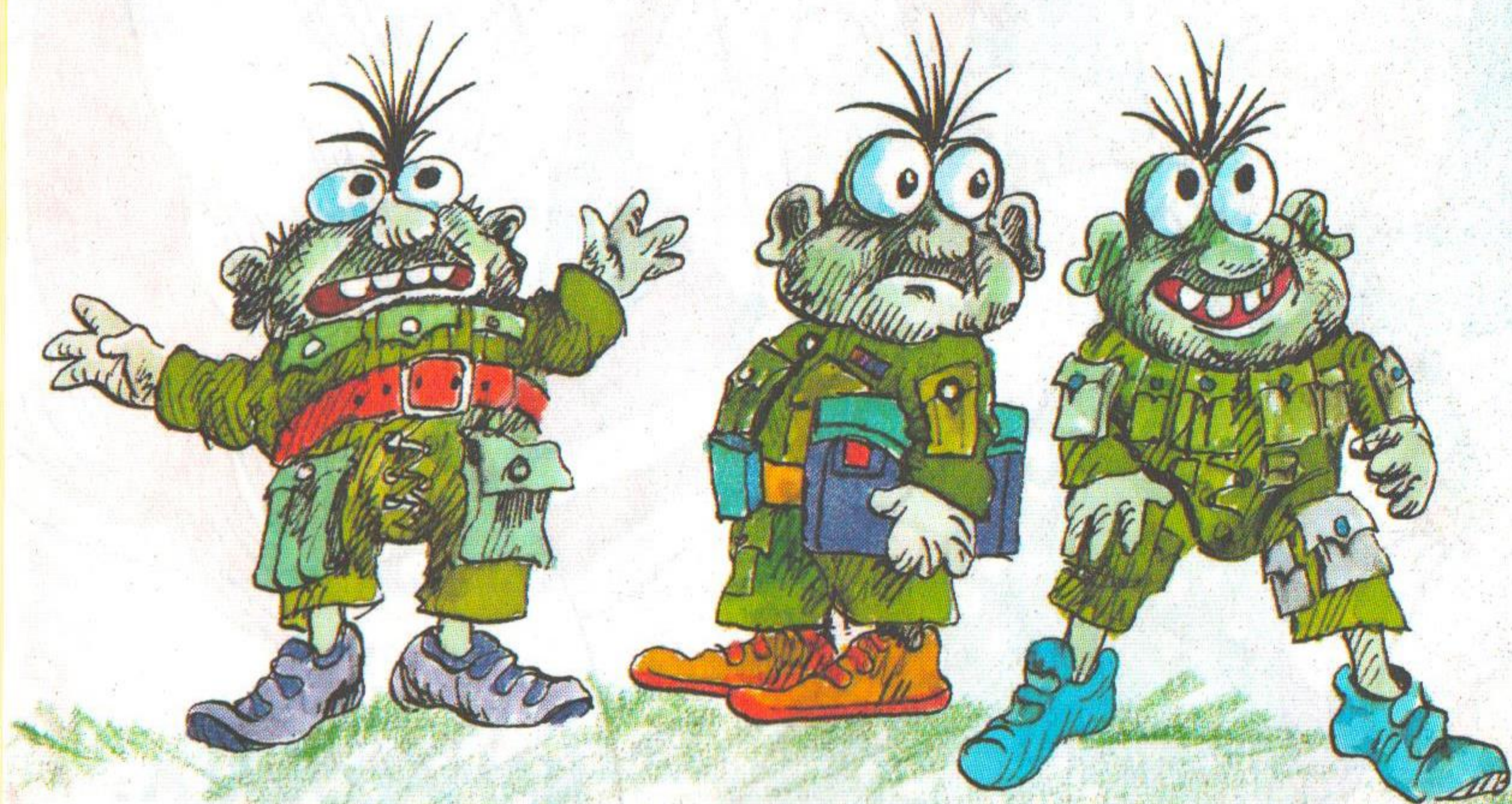
Pinky Bum sa potom rozbehol za tromi pátračmi z vesmíru. Nebolo to ťažké: zanechávali za sebou pukance, ktoré im vypadávali z vrecák.

Dobehol ich, keď už stáli pred svojím ufovozidlom.

„Uf, uf!“ dychčal Pinky Bum. „To som ešte nevidel: terigať sa sem z takej diaľky len kvôli pukancom. To musí byť pre vás ohromná pochúťka!“

Martáňania z Venuše sa na Pinkyho Buma pozreli uprene všetkými očami (spomenul som, že ich mali deväť?).

„Vám chutí benzín?“ spýtal sa vrchný veliteľ.





„N-nie... benzín je u nás palivo do automobilov,“ povedal Pinky Bum, akoby odpovedal na hodine fyziky.

„Pre našu kozmickú loď je palivom ambroxoli hydrochloridum, ktorý vy používate na boľavé hrdlo. Ale palivo sa nám minulo, a tak musíme použiť náhradnú zmes. A tou sú práve búchance.“

„Chcete povedať...“ jachtal Pinky Bum, „že ste sa tu zastavili iba kvôli tomu, aby ste natankovali a...“

„...a frčali ďalej. Čaká nás ešte dlhá cesta na vševesmírny kongres civilizovaných tvorstiev.“

„Počkajte... a od nás tam bude niekto?“ zúfalo zvolal Pinky Bum, pretože sa mu to celé začalo akosi nepozdávať.

„Táto planéta je ešte nedospelá. Ešte ste primáli medzi dospelých. Pubertáci. Viete, ako vás volajú tam hore?“ povedal jeden z tých ufíkov.

„Bubi-pubi...“ zachichotal sa druhý a jeho spoločníci sa pridali k nemu.

Pinky Bum počúval ich kozmický rehot a cítil sa urazený za celé ľudstvo.

„No dovoľte! Sme predsa vyspelá civilizácia. Máme... autá... a atómové elektrárne... a počítače... a...“

„No práve!“ skočil mu do reči veliteľ ufo-posádky. „Keď z toho vyrastiete, potom sa dá o tom hovoriť. Ale zatiaľ...“

„A ešte máme žuvačky... a Rubikovu kocku

a... skateboardy a...“ Pinky Bum si pomyslel: „Ale to už poriadne táram.“

Na jeho prekvapenie však Martania z Venuše trojhlasne vyhlásili:

„TO JE ONO!“

„To je tá cesta medzi civilizované planéty!“ povedal prvý.

„Len tak ďalej, detičky!“ doplnil druhý.

„Keď dospejete k viacerým takýmto geniálnym vynálezom, cesta k nám je otvorená,“ dokončil tretí, vrchný.

Nasypal všetky pukance do nenápadného otvoru a vstúpil dnu, do svojho ufologického dopravného prostriedku. Za ním sa nasúkali jeho kolegovia. Ozvalo sa puki-puk a lietajúce vozidielko odprtkalo preč.

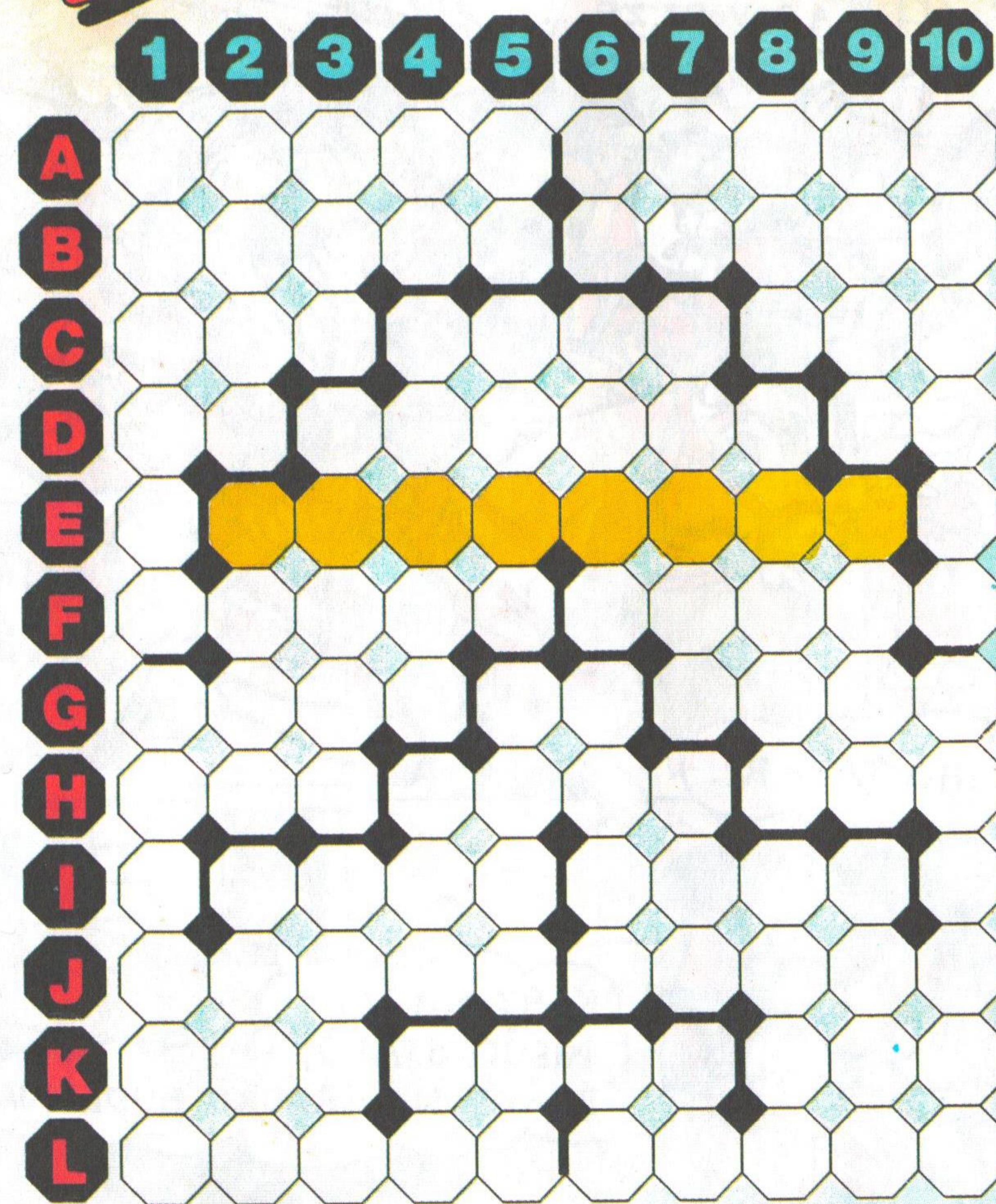
„Že vraj búchance!“ schuti sa zasmial Pinky Bum na ufónskom vynáleze.

Od tej chvíle každému a všetkým hovoril o svojom zvláštnom stretnutí. Ale všetci si mysleli, že je tukťukťuk.

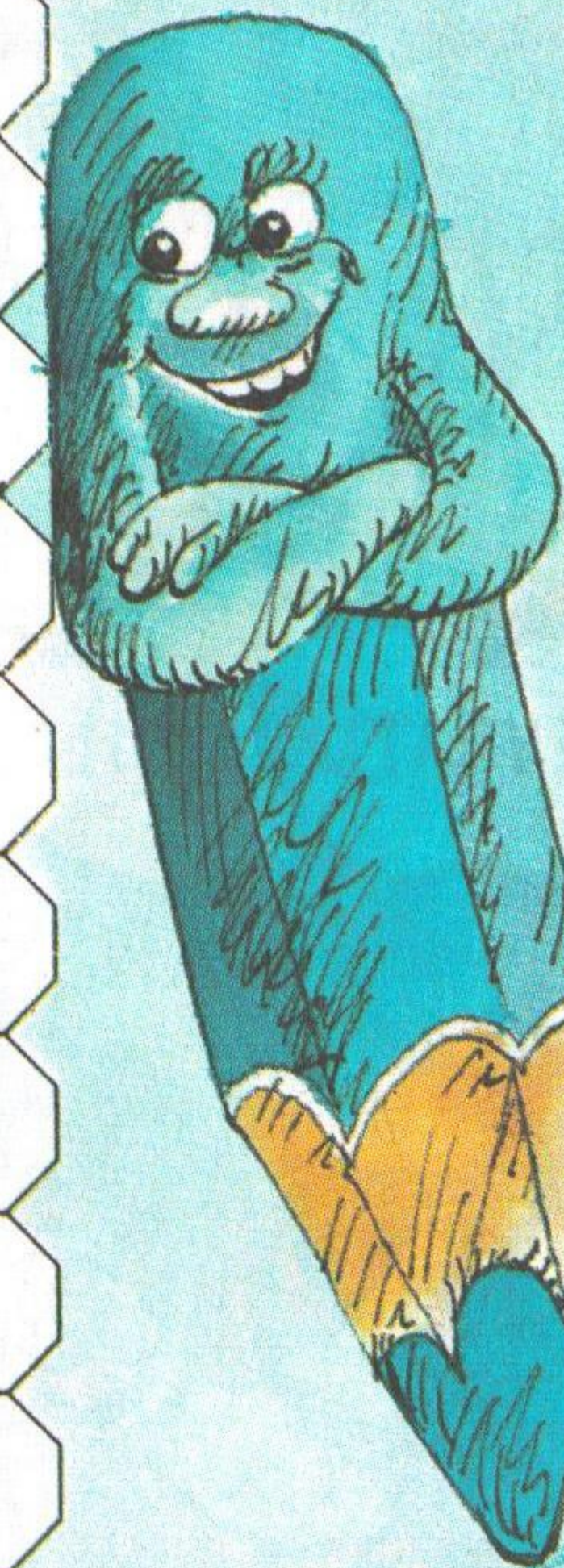
*bu obojzrune
potrebujeme pukance na cestu.*



KRÍŽOVKA Slniečka



Po prečítaní úvodu do dnešnej Veľkej literárnej súťaže zaiste ste uhádli, kto je autorkou Čierneho Petra. Ak nie, skúste vylúštiť našu krížovku. Meno „hľadanej“ spisovateľky je ukryté v jej tajničke.



Ilustroval
PETER CPIN

Vodorovne: A. Časť vety – nerozdelená, celá vec. B. Malá lata – ťažký kov. C. Súhlas – tvar slovesa „ozobáť“ – volanie o pomoc potápajúcej sa lode (SOS). D. Polovica vody – tvar slovesa „snovať“ – skratka staršieho. E. Začiatok Ivana – **tajnička** – prvé písmeno Rudolfa. F. Malomocenstvo (lepra) – tlapa. G. Malé ucho – ŠPZ okresu Veľký Krtíš – masť tekutina. H. Starší slovenský básnik (Roy) – opar – odporovacia spojka, no. I. Citoslovce bolesti – smerovanie – pokrop rosou – začiatok Ladislava. J. Školáci – pripravujte jedlo varením. K. Zakalenie – úžitok – poukážka (bon). L. Dievčenské meno – časti ruky.

Zvisle: 1. Oslavoval – urazenie. 2. Povraz – peši – dával semeno do pôdy. 3. Chlapčenské meno – vrchy chrli-

ce lávu – vlastnili. 4. Skratka vkladnej knižky – meno Ondreja – vykurovacie teleso, kachle – osobné zámeno. 5. Obchodná akadémia v skratke – osvetlenie oblohy pred východom alebo západom slnka – hádam, azda – zvrtné zámeno. 6. Čo, po česky – hmyz podobný muche – kostra strechy – začiatky obchodného domu. 7. Názov písmena L – paclo – druh papagája (ara) – hektoliter. 8. Severské parohaté zviera – tvar slovesa „lkať“ – oračka. 9. Kýmna obilnina – Kainov brat – stonanie. 10. Sústava kostí v tele – lesné parohaté zvieratá.

Pomôcka: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

(PŠ)

POVEŠT VRŠATECKOM LEVOVI

Stará povest' rozpráva, že pán vršateckého hrádku si z jednej bojovej výpravy priviezol levíča. Keď zvieru vyrástlo, dal mu postaviť železnú klietku. Jedného dňa musel odísť do bitky s Tatármi a keďže mu žena dávnejšie umrela, požiadal svoju príbuznú, aby sa mu postarala o deti.



Ešte dlhý čas sa vršatecký lev potuloval po okolitých horách a naháňal hrôzu všetkým ľuďom. Lebo ak niekoho zahrdúsil, vždy to bol niekto z nich. Na mieste, kde potom naposledy vydýchol, dal syn vršateckého pána vybudovať mocný kamenný hrad.

Napísal MILAN URBAN



Ondrejské čarovanie

🌲 Vofakedy sa na Ondreja (30. 11.) nesmel priať ľan, aby sa vraj vlk nezamotal medzi ovce. Dievčatá ten večer čarovali. Do cesta zakrútili lístky s mužskými menami a varili halušky. Prvú, ktorá vyplávala, dievčina šikovne vybrala a prečítala si, ako sa bude volať jej muž.

November

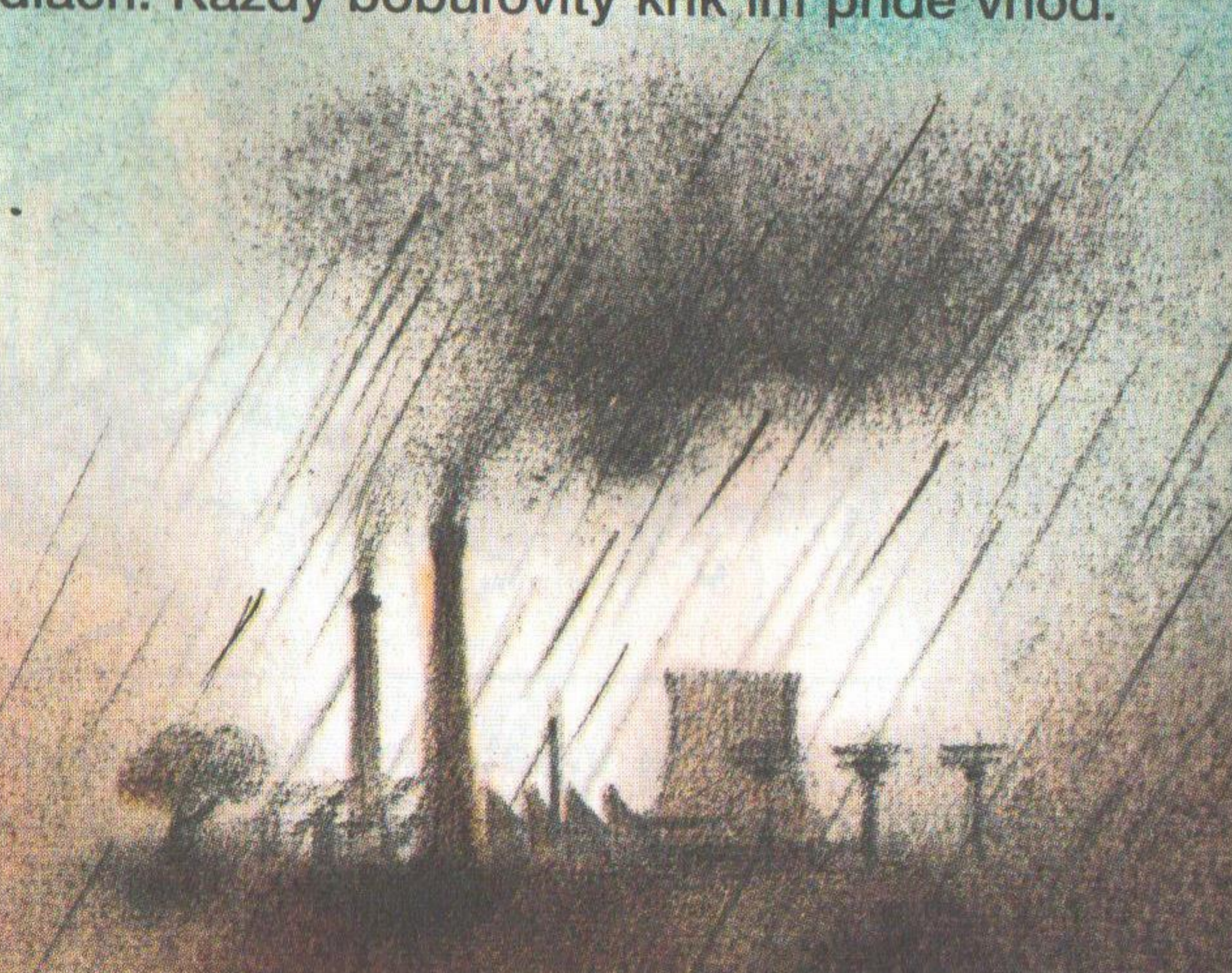
🌲 Tento mesiac je premenlivý. Niekedy hmlistý, so studenými dažďami, inokedy pekné babie leto náhle na Martina (11. 11.) prejde do bielej zimy. Vravíme, že Martin prišiel na bielom koni. Väčšina rastlín stiahla svoje zásoby do koreňov a hlúz. Preto práve v tomto čase chodievajú bylinkári zbierať liečivý koreň púpavy, lopúcha alebo kostihoja. Sťahovavé vtáky už odleteli, zimní spáči spia. Chrapľavý hlas havranov nás chladí aj pod teplým kabátom. V prírode nás však potešia zvieratá, ktoré u nás zostávajú po celú zimu. Z chladnejšieho severu k nám prilietajú chochláče, pekné sivastohnedé vtáky s chocholčekom, žltým končekom chvosta a s červenou šupinkou na krídlach. Každý bobuľovitý krík im príde vhod.



Ako je to?

✉ Dostávame od vás listy, v ktorých nám píšete o našej peknej prírode, o svojich zvieratkách, ale aj listy, v ktorých sa pýtate. Napríklad: Čo sú to kyslé dažde?

Keď sa kúri uhlím, nám doma je príjemne teplo a štipľavý dym unikne komínom. Zdá sa, že je to v poriadku. Aj pri výrobe elektrickej energie niektoré elektrárne spaľujú uhlie a škodlivý dym vypúšťajú vysokými komínmi do oblakov. Keď beží motor auta, spaľuje sa benzín a z výfuku vychádza smradľavý plyn. Plyny sú ľahké, stúpajú vysoko do ovzdušia. Dym z komínov a výfukov obsahuje plyny, ktoré sa rozpúšťajú vo vode a okysľujú ju ako ocot. A tak z oblohy prší kyslý dážď a padá kyslý sneh. Škodí sochám, budovám, ale aj jazerám, riekam, rastlinám, živočíchom a ľuďom. Kyslé dažde môžu zničiť celý les. Keď šetríme elektrickou energiou, nemusíme jej toľko vyrobiť. Čím menej budú ľudia jazdiť autom, tým menej jedovatých plynov sa dostane do ovzdušia. Naša Zem síce nebude sladšia, ale rozhodne bude menej kyslá.



Viete, či si vylúštite?

🌲 Poznám zviera, ktoré žije v lese a v starých stromoch si robieva peliešky pre seba a svoje mláďatá. Je príbuzné lasici aj tchorovi a v minulosti ho lovili pre peknú tmavohnedú kožušinu. Cez deň podriemkava v bútlavinách alebo v hniezdach veveríc či väčších dravcov, podvečer sa vyberie na lov. V lete si zamaškrtí na dužinatých plodoch aj na vajciach vtákov, v zime loví najmä veverice. Tie však šelmu z našej štvorcovky poriadne poprehávajú. Z konára na konár, ale aj zo stromu na strom. Keď je veverica rozopatá, šelma v tmavohnedom kožuchu má večeru istú. Prázdne hniezdo jej posluží ako nocľaháreň.

Táto hádanka nie je ľahká. Ak ste neuhádli meno našej šelmy, ktorá je príbuznou lasice, vylúštite si ho v štvorcovke.

Tajnička

Viaže sa na kravate

Príbytok líšky

Chlapčenské meno

Štvorcovka P. Š.



Červený smrek

🌲 Smrekovec opadavý vyzerá teraz ako oprchnutý vianočný stromček. Je to jediný z ihličnanov, ktorému na jeseň zožltne a opadá lístie-ihličie. Na konároch zostanú iba drobné šušky. Silné korene ho držia pevne v zemi. Búrky, víchrica, mráz ani horúčavy mu neublížia. Iba nenápadný motýľ, obaľovač smrekovcov, vlastne jeho húsenice, ktoré si rady pochutnávajú na mladom ihličí, ho vedia dokonale zničiť. Ešte šťastie, že len v rokoch, keď sa veľmi premnožia.

Skôr ako kohút zaspieva...

Kým Annáš, starý veľkňaz, vypočúval Ježiša, dvaja z učeníkov, Peter a Ján, sa nočnou tmou zakrádali k veľkňazovmu palácu.

Šli opatrne, trasúc sa od strachu. Silnejší než strach boli však ich výčitky. Stačil pohľad ozbrojencov, pár ich pohybov a zanechali Ježiša jeho osudu. Pocit hanby ich poháňal, podchvíľou ich nútil pobehnúť, len aby čo najskôr znovu boli pri svojom Učiteľovi a mohli ho presvedčiť, že to, čo sa stalo, bol len zlý sen.

No len čo došli pred nádvorie paláca, osvetleného žiarou niekoľkých ohňov, pri ktorých sa zohrievali chrámoví ozbrojenci, obaja zostali stáť.

„Rýchlo,“ hlesol Ján a cez polotmavú bránu vkĺzol na nádvorie.

Peter sa pohol za ním, no po pár krokoch zaspätkoval a skočil do tieňa.

Znova pocítil strach.

Ján akoby bol vytušil, čo sa stalo, vyšiel opäť na ulicu.

„Poď, neboj sa,“ šepol do tmy.

Peter sa zhlboka nadýchol a vošiel do brány. Vtom si ho všimla vrátnička.

„Počuj!“ oslovila ho. „Nie si ty jeden z učeníkov toho človeka, ktorého dnes v noci chytili?“

Petrom od ľaku trhlo. No spamätal sa a pokrútil hlavou:

„Nie, nie som.“

A aby žene zmizol z očí, zamieril k jednému z ohňov. Nestihol však prísť k nemu, už bola žena pri ňom.

„Neklam!“ doskočila doňho. „Raz som bola v Galilei a tam som ťa videla s Ježišom z Nazareta.“

Peter zbledol a zajachtal:

„Takého človeka nepoznám.“

Potom sa pohoršene odvrátil a podišiel k blčiacemu ohňu.

Žena neveriacky pokrútila hlavou a odišla. Žeby sa predsa len zmýlila?

Vtom z veľkňazovho paláca vyvedli spútaného Ježiša.

Peter sa prudko odvrátil od svetla, no Ježiš ho zbadal. Zastal a spýtavo sa naňho zahľadel.

„A veru aj mne sa zdáš nejaký povedomý, braček,“ oslovil Petra jeden z veľkňazových sluho, príbuzný toho, ktorému Peter odťal ucho. „Nebol si ty náhodou dnes večer s Ježišom v záhrade?“

„V záhrade? A akej záhrade?“ zatváril sa Peter nechápavo.

„V Getsemanskej,“ odvetil sluha.

Peter od ľaku zamrel. Vzápätí vyhrkól:

„Už som povedal, že toho človeka nepoznám!“

V tej chvíli sa nočnou tmou rozľahlo kohútie zakikirkanie. ‚Skôr ako kohút zaspieva,‘ spomenul si Peter na Ježišove slová, ‚tri razy ma zaprieš.‘

Akoby sa pod ním bola pohla zem. Zatackal sa, a ani nevediac ako, z nádvorja veľkňazovho paláca vyšiel do nočnej tmy. Až

Literárne spracoval ONDREJ SLIACKY

Ilustroval VLADIMÍR KARDELIS

tam sa srdcervúco rozplakal.

Vtedy už Ježiš stál pred najvyšším židovským súdom, pozostávajúcím z kňazov, vysokých hodnostárov a starších ľudu.

Pováčšine starí, muži s vyschnutými tvármi, ktoré pripomínali supie hlavy, si ho nenávisťne prehliadali. Keby to bolo záviselo od nich, už dávno ho má v rukách kat a jeho pomocníci. Zákon si však žiada svoje: súd a dokázanie viny. A tak im neostáva nič iné len hľadiť na človeka, ktorého na smrť nenávidia. Prečo však Kaifáš, najvyšší kňaz, nezačína súdny proces? Podchvíľou sa nakláňa k starému veľkňazovi Annášovi, svojmu svokrovi, čosi mu vysvetľuje, hoci dobre vie, že čas beží. Už je dávno po polnoci, a ak Ježiš neumrie dnes, do západu slnka, kat sa ho nebude môcť dotknúť celý nasledujúci sviatočný týždeň.

Konečne Kaifáš ukázal na dvoch mužov, ako si stiesnene postávajúcích pri dverách.

„Svedkovia, predstúpte!“

Muži sa strhli a neistým krokom podišli do stredu miestnosti. ‚Hlupáci!‘ v duchu zanaďával najvyšší kňaz. ‚Učia sa to už niekoľko dní a napokon všetko pokazia.‘

„Môžete dosvedčiť, že tento tu,“ ukázal na Ježiša, „sa rúhal Bohu?“

„Áno, pane,“ prihorlivo prikývli najatí svedkovia.

„Hovorte!“

Muži sa zmätene pozreli na seba, akoby boli zabudli, kto z nich má hovoriť prvý. Napokon jeden z nich vyjachtal:

„Rúhal sa chrámu.“

Medzi supími tvármi pohoršene zašumelo.

„Spomínaš si, čo povedal?“ spýtal sa Kaifáš.

„Hej,“ odvetil chlap.

Vtedy Ježiš, hľadiaci dosiaľ bokom, uprel oči na falošného svedka.

Chlap zrozpačitel a bezradne sklonil hlavu.

„Tak hovor!“ zamračil sa veľkňaz a zároveň naznačil druhému svedkovi, aby hovoril on.

„Ten človek povedal,“ spustil naučenú výpo-



Skôr ako kohút zaspieva...

veď druhý muž, „môžem zboriť Boží chrám a za tri dni ho zasa vystavím.“

„Satan! Bohorúhač!“ vykričlo niekoľko zákonníkov a so zaťatými päsťami sa chcelo vrhnúť na Ježiša.

Zastavila ich polozdvihnutá Kaifášova ruka.

„Nič na to nepovieš?“ obrátil sa najvyšší kňaz na Ježiša.

Ježiš neodvetil. Keď bol voľakedy hovoril o chráme, nemal na mysli veľkolepú kamennú stavbu, lež vlastné telo, ktoré už o niekoľko hodín odumrie na kríži, no o tri dni skrze vzkriesenie opäť ožije. Kaifáš a sudcovia sú však žiadostiví jeho krvi, márne by im čokoľvek hovoril. Sklonil teda hlavu a mlčal.

„Zaprisahávam ťa na živého Boha,“ skríkol najvyšší židovský kňaz, „si ty Mesiáš, Boží Syn?“

„Odpovedz!“ zasyčali supie tváre.

Ježiš zdvihol hlavu a pokojným hlasom veľkňazovi odvetil:

„Sám si to povedal.“

Vtom priskočil k nemu jeden zo zákonníkov, malý, zošúverený starec a napľul mu do tváre. Ježiš sa strhol a zdvihol ruku, aby si slinu zotrel. Vtedy k nemu priskočili dvaja z chrámových ozbrojencov a udreli ho do hlavy.

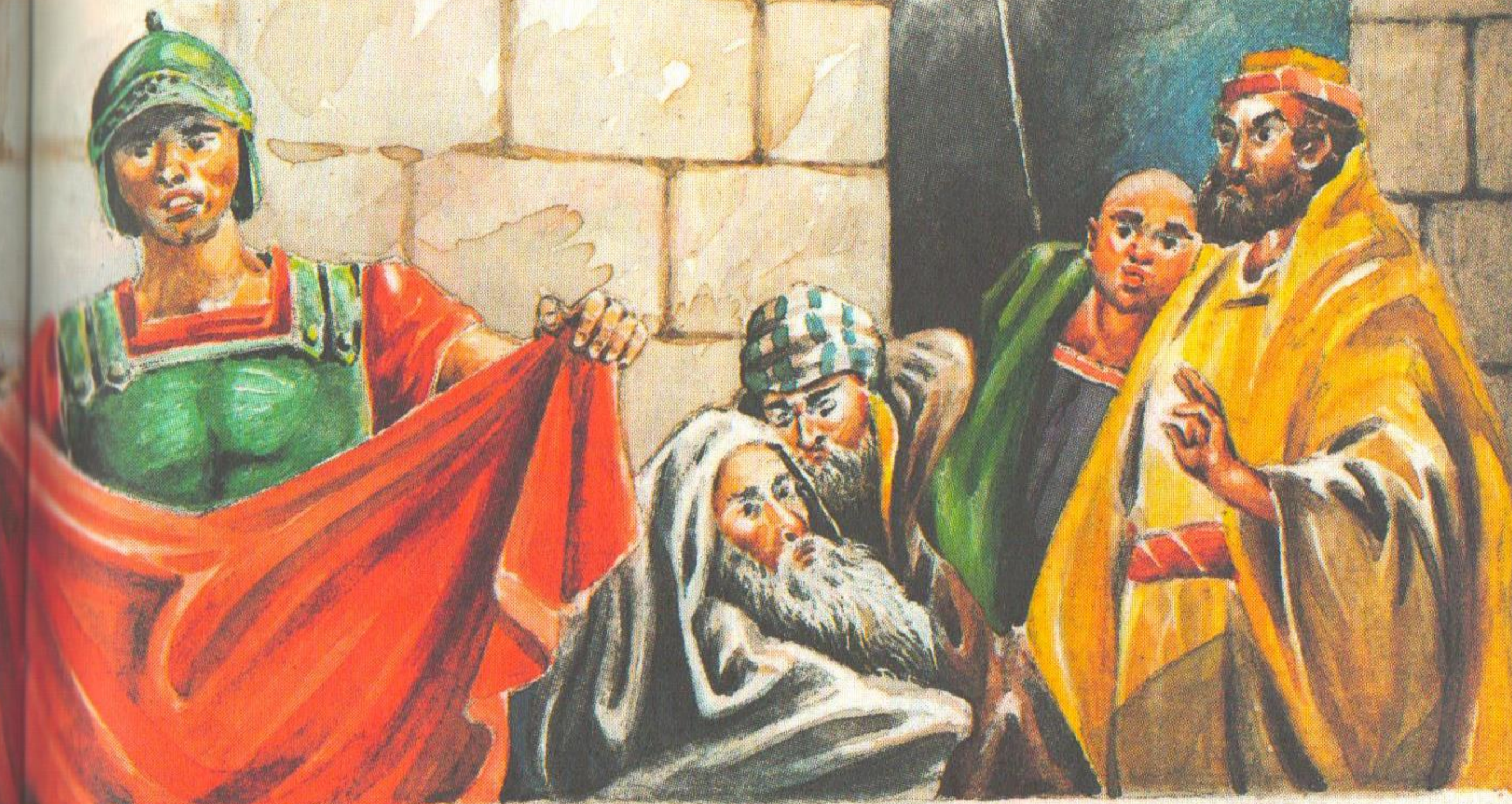
Ježišovou tvárou začala stekať krv.

Nato podišiel k nemu iný ozbrojenec s handrou v ruke.

Na Kaifášovej tvári sa zjavil mráček nevôle.

Vari ho ten hlupák nejde utrieť? preblesklo mu myslou.

Ozbrojenec však handru omotal okolo Ježi-



šovej hlavy, šikovne uviazal jej konce na boku a odstúpil od neho.

„A teraz, Mesiáš, prorokuj, kto ťa udrie!“ zvolal a kývol na jedného zo svojich kumpánov.

Chlap priročil, rozohnal sa a z celej sily udrel Ježiša.

„Kto to bol, vševediaci?“ zarehlil sa ozbrojenec.

Veľkňaz sa spokojne pousmial.

Ježiš sa zatackal a padol na zem. Vtedy sa naňho ako svorka vlkov hodili zákonníci a starší ľud a začali ho kopať. Pritom jeden cez druhého kričali:

„Kto ťa kopol, prorok, prorokuj!“

Vtom Kaifáš zdvihol zrak a vo dverách miestnosti zazrel Judáša Išariotského. Stál tam bledý ako stena a neprítomnými očami hľadel na Ježiša. Vzápätí sa zvrhol a zutekal.

„Stačí!“ okríkol Kaifáš zdivočenú svorku. „Zviažte ho, odvedieme ho k rímskemu prokurátorovi Pilátovi, nech ho odsúdi!“

Cestou od veľkňazovho paláca k sídlu rímskeho miestodržiteľa Poncia Piláta sa k tlupe chrámových ozbrojencov pridávala nová a nová chamraď. Podchvíľou niekto z davu priskočil

k Ježišovi, napľul naňho alebo ho udrel. Ak bol úder taký silný, že sa Ježiš zaklátal a spadol, chamraď zvrešťala, že sa jej rev rozliehal po celom okolí.

„Čo je? Čo sa to deje?“ spýtal sa Pilát svojho pobočníka.

Pobočník rýchlo podišiel k oknu a vyklonil sa na ulicu.

„Židia sem vlečú akéhosi lotra!“

„Teraz? Ráno?!“ zamračil sa Pilát a podišiel k oknu.

Chvíľu pozoroval približujúci sa dav, potom sa zvrhol a zamieril k dverám.

Medzitým hučiaci dav zaplnil nádvorie prokurátorovho paláca.

Len čo Pilát vyšiel na priestranné schodisko, dav zmĺkol. Rímsky miestodržiteľ po ňom prešiel nevrlym pohľadom, a keď zazrel spútaného a skrvaveného Ježiša, zvolal:

„Akú žalobu podávate proti tomuto zúboženému človeku?“

„Keby tento človek,“ jeden zo zákonníkov ukázal na Ježiša, „nebol zločincem, neboli by sme ho sem priviedli.“

„A prečo ho nesúдите sami?“ spýtal sa Pilát. „Pretože usmrtiť zločince prislúcha tebe, nie nám, pane!“

Pilát znova pozrel na Ježiša. Upútala ho je-

Skôr ako kohút zaspieva...



ho preduchovnená tvár a v tej chvíli začal tušiť, že pred sebou nemá nejakého lotra, lež človeka, ktorý sa dostal do rozporu s veľkňazom a židovskými zákonníkmi.

Vtedy Kaifáš akoby bol uhádol, čo sa deje v prokurátorovej mysli, zaklamal:

„Pristihli sme ho, ako rozvracia náš národ, zakazuje platiť dane tvojmu pánovi, rímskemu cisárovi, a tvrdí o sebe, že je Mesiáš, židovský kráľ.“

Na Pilátovej tvári sa zjavil úšklabok a len-len že sa nespýtal veľkňaza: Odkedyže Židia berú pod ochranu rímskeho cisára? Premohol sa však a hlavou pokynul Ježišovi:

„Pod' dovnútra, vypočujem Ťa!“

V paláci ho ešte väčšmi než na nádvorí zaujal Ježišov zjav.

„Je pravda, čo o tebe hovoria?“ spýtal sa ho, akoby ho ani nebol vypočúval, ale obhajoval.

„Si židovský kráľ?“

Ježiš mlčal.

„Tak si alebo nie?“ takmer ľahostajne zopakoval Pilát.

Ježiš naňho uprel oči a riekol:

„Hovoríš to sám od seba alebo ti to o mne povedali iní?“

Ježišova odpoveď Piláta takmer urazila.

„Vari som ja Žid?“ ohradil sa.

„Tvoj národ a veľkňazi mi Ťa vydali. Tak považuješ sa za kráľa židovského alebo nie?“

„Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta,“ pokojne odvetil Ježiš. „Keby to bolo tak, moji služobníci by boli zabránili, aby som sa dostal do rúk Židom. Lenže moje kráľovstvo nie je stadiaľto!“

Pilát veľavýznamne nadvihol obočie, lebo ničomu z toho, čo mu Ježiš povedal, naozaj nerozumel.

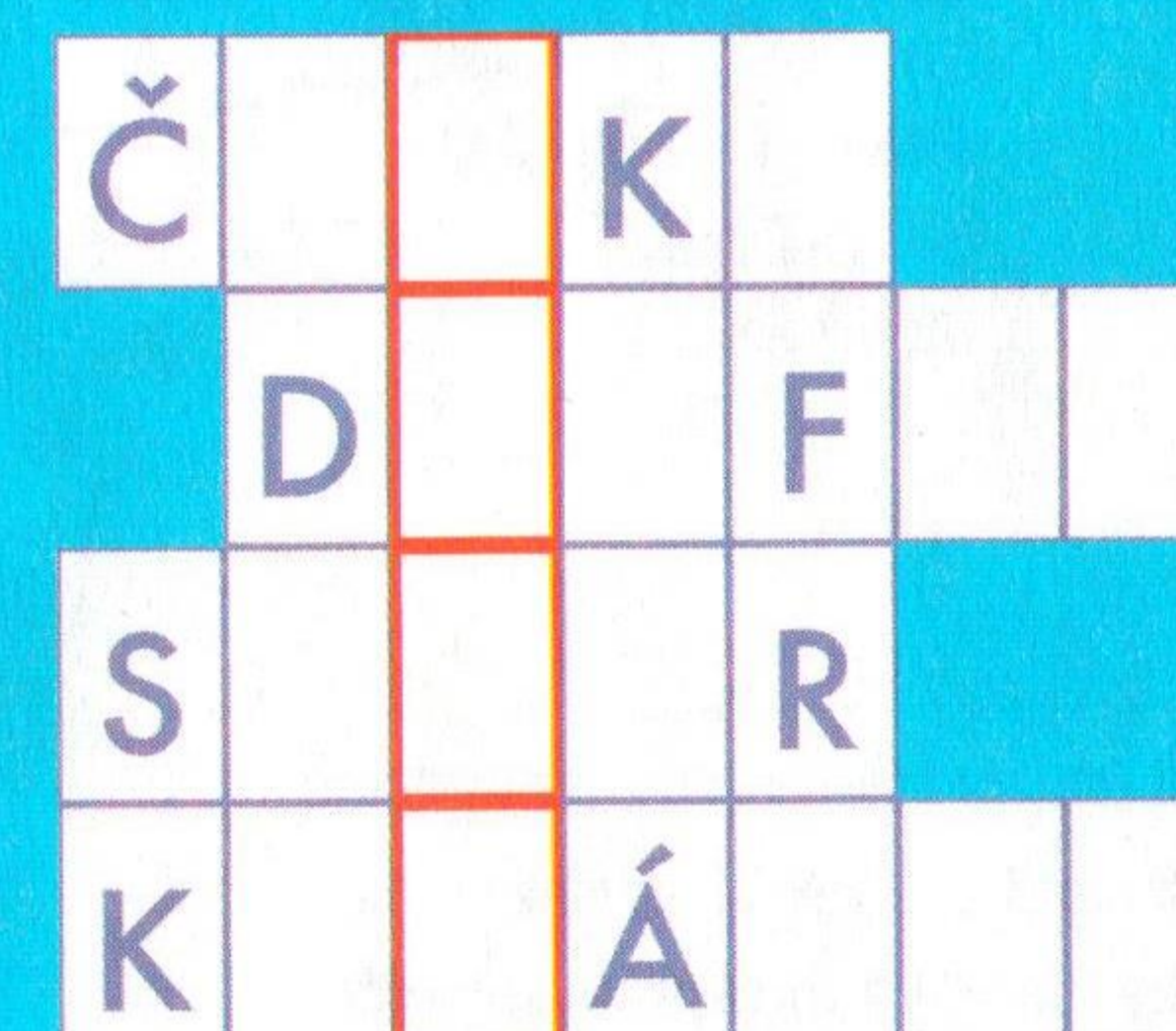
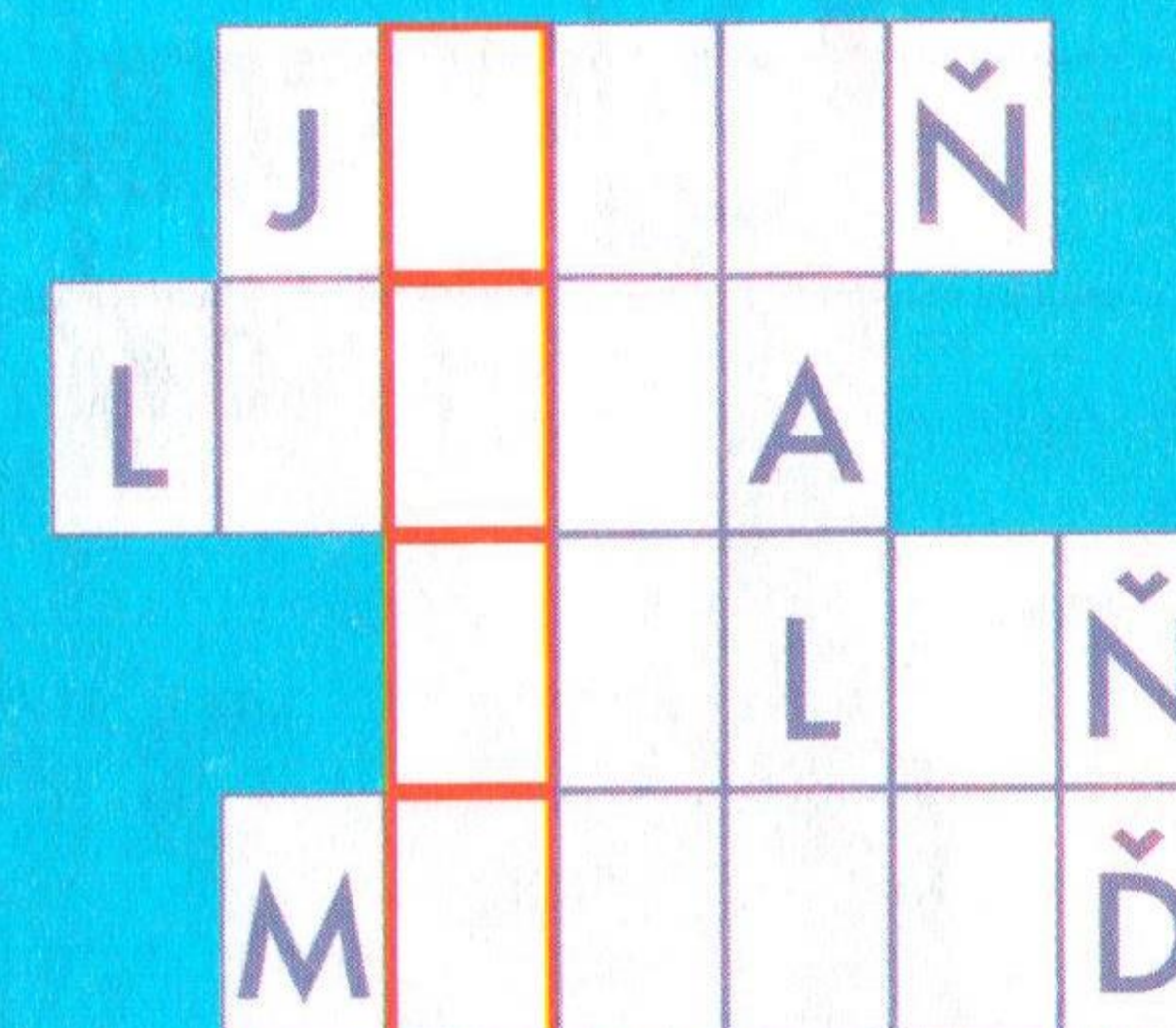
„Tak predsa si kráľ?“ spýtal sa.

„Sám hovoríš, že som kráľ. Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo o pravde. Každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.“

Pilát rozmrzený tým, že znova nepochopil, čo Ježiš vraví, prudko vstal a zvolal:

„Čo je pravda?“

Potom bez toho, aby si odpovedal na otázku, vyšiel k židovskému davu.



Doplň názvy zvierat.



Príroda je život pre každého

Mestské kultúrne stredisko v Stupave vyhlásilo pri príležitosti nedožitého životného jubilea spisovateľa Ruda Morica literárnu súťaž pre žiakov základných škôl na tému „Príroda je život pre každého“. S podporou spoluorganizátorov, medzi ktorými nechýbalo vydavateľstvo Mladé letá a redakcia časopisu Slniečko, podarilo sa do súťaže zapojiť mnohé školy a ich žiakov, a tak prispieť k prehĺbeniu ich ekologického cítenia. **V tejto súťaži bolo ocenených deväť súťažiacich:** V. Ďaďová a J. Kleinová zo ZŠ v Sučanoch, Z. Sopusková a M. Serdel zo ZŠ v Stupave, D. Danihelová z II. ZŠ v Malackách, L. Bilková a I. Žilavá z I. ZŠ v Malackách, L. Gilanová zo ZŠ v Zohore a Z. Schmidtová zo ZŠ vo Svätom Jure.

Vítazom blahoželáme a ukážky z ich prác prinesieme v niektorom z nasledujúcich čísel Slniečka.

Slniečko

umelecký mesačník pre žiakov 1.-5. ročníka ZŠ

Vydáva Národné literárne centrum s finančným príspevkom Štátneho fondu Pro Slovakia, Námestie SNP 12, 810 00 Bratislava.

Adresa redakcie: P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. Telefón 3814 162.

Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**

Zástupkyňa šéfredaktora **Lubica Kepštová**

Grafická a výtvarná úprava **Viera Fabianová**

Jazyková redakcia **Ján Kačala**

Tlačí Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Prvá novinová spoločnosť a. s., objednávky prijíma Obchodné stredisko PNS v sídlach okresov a Regionálne stredisko PNS (Bratislava, Trnava, Nitra, B. Bystrica, Žilina, Košice, Poprad).

Objednávky prijíma tiež firma ARES, s. r. o., Športová 5, 831 04 Bratislava, t. č. 07-21 50 53.

Objednávky do zahraničia vybavuje PNS, š. p., Pribinova 25, 831 81 Bratislava.

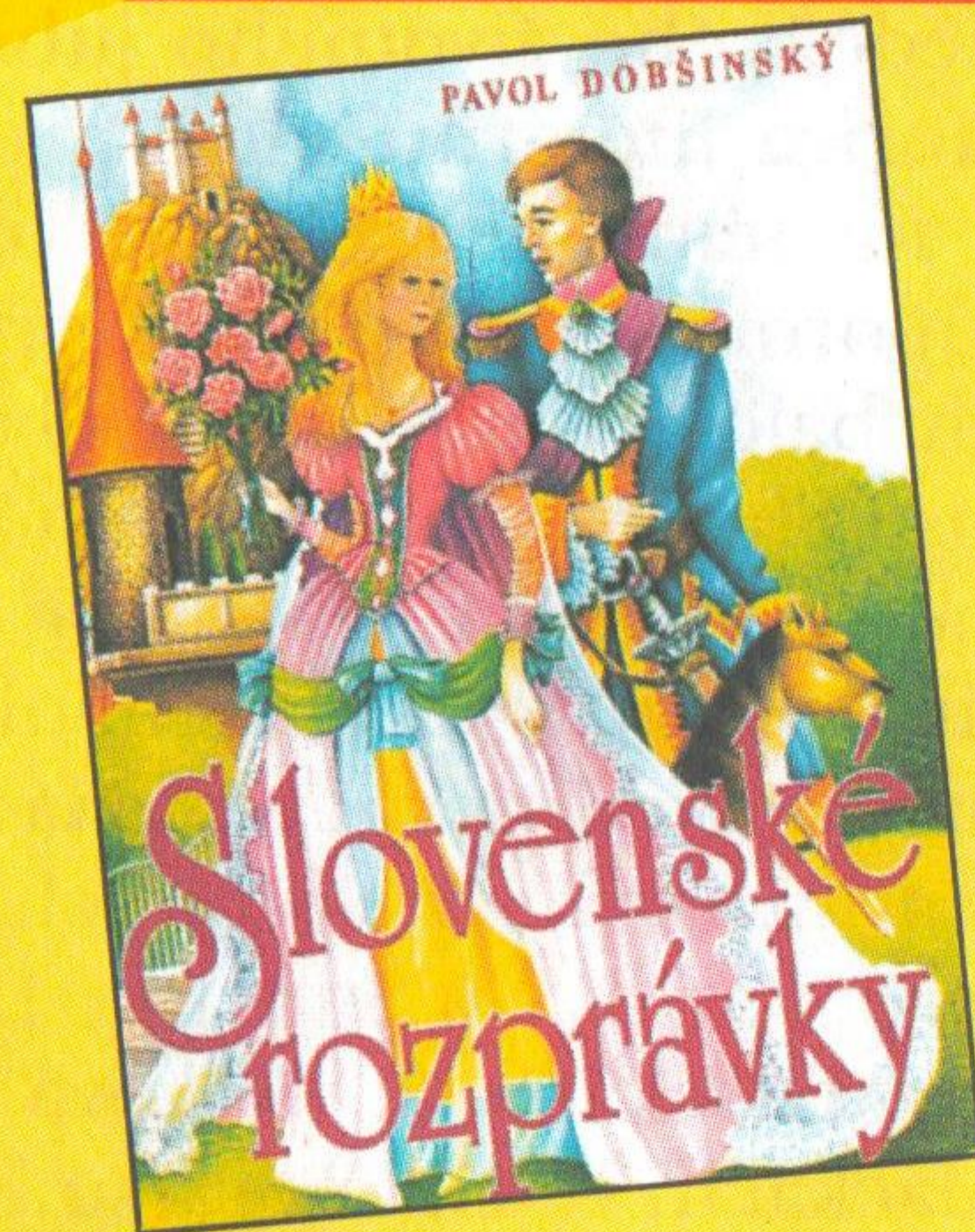
Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pôšt v Bratislave, č. j. 2176-95-P zo dňa 16. 5. 1995.

Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku 7 Sk, ročné predplatné 70 Sk. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslila Milica MENCLOVÁ

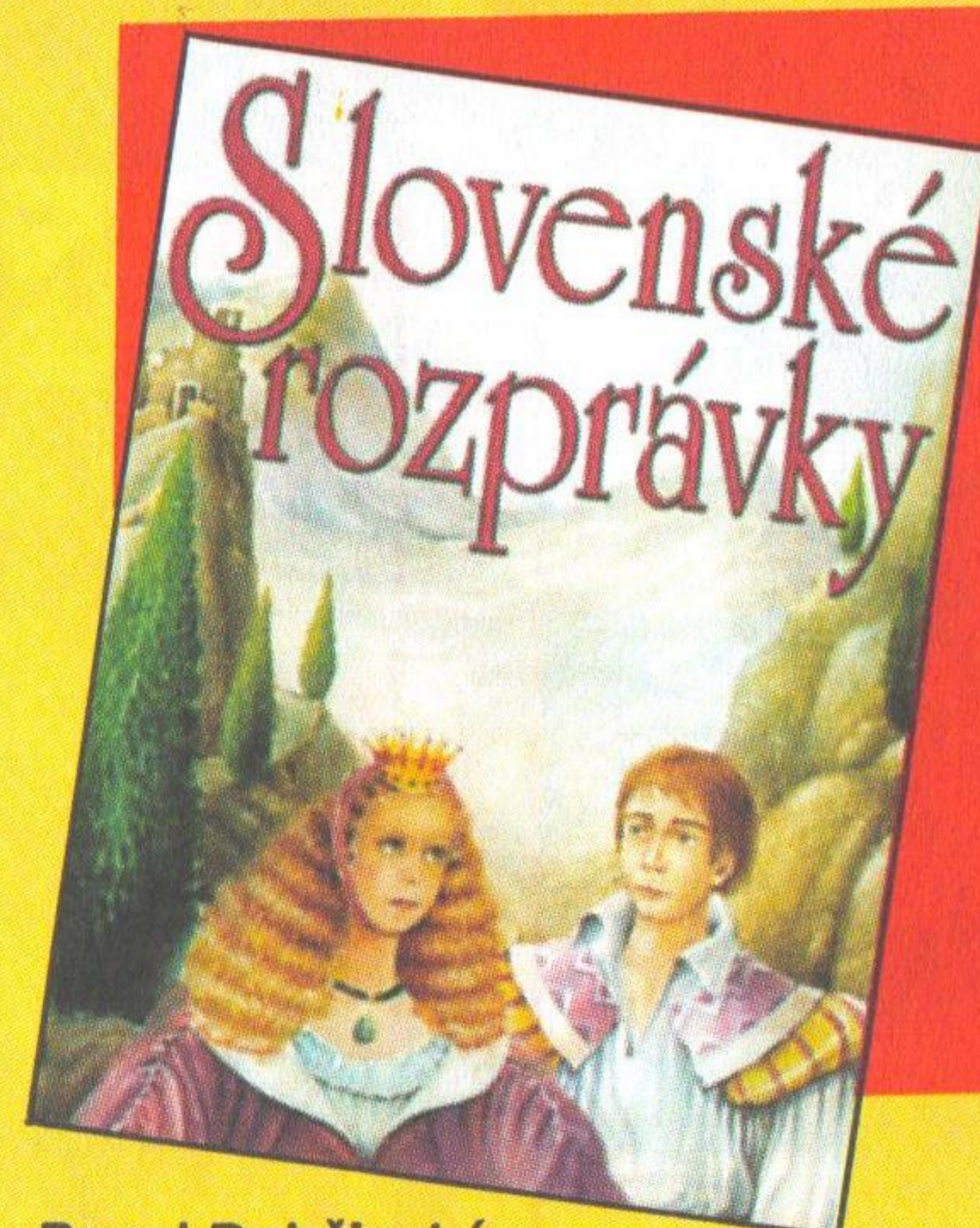
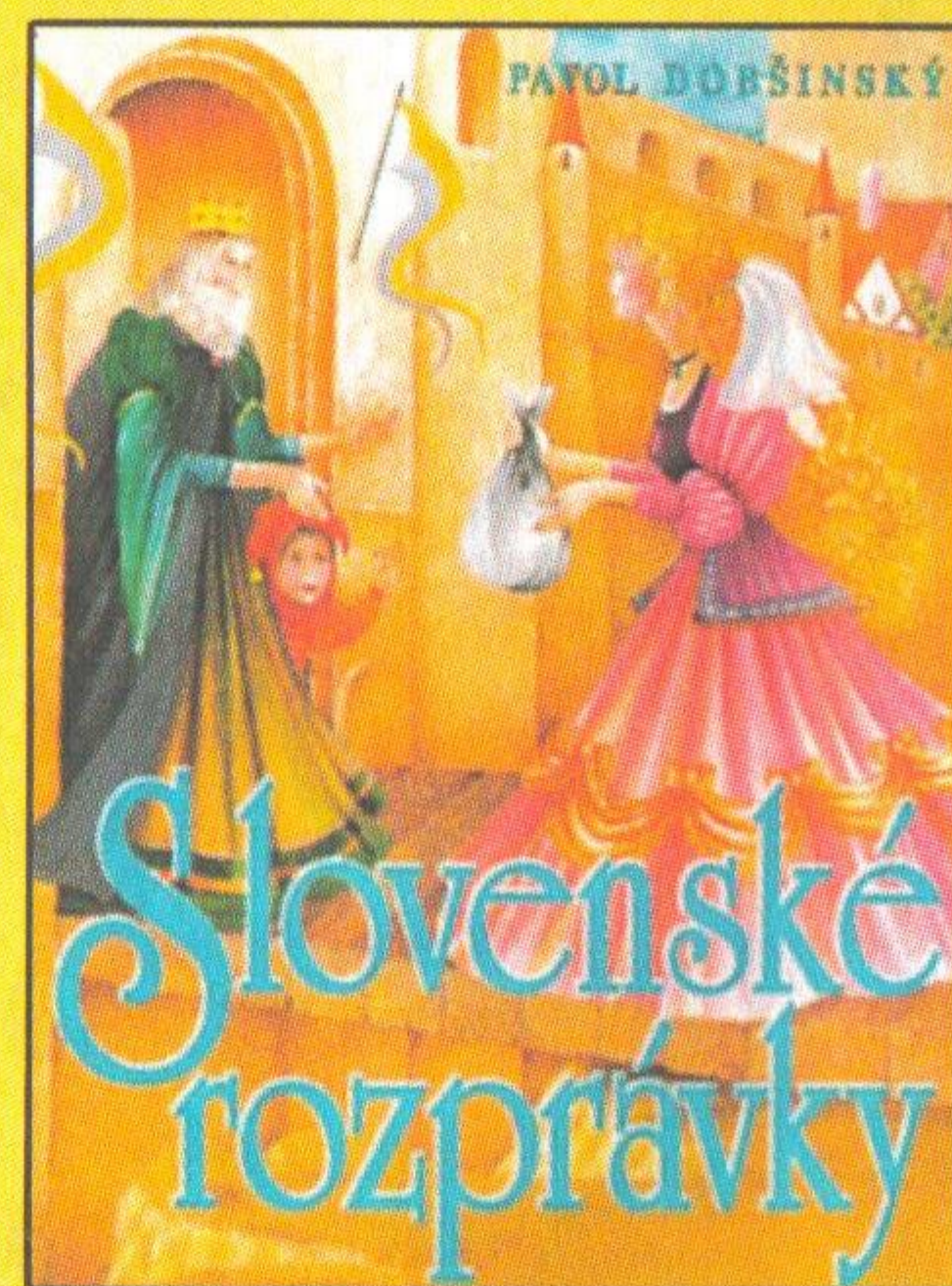
Deti, Lienka LETÍ!

Prináša vám krásne, farebne ilustrované knihy a v nich čarovné rozprávky i plno skvelých nápadov na príjemné využitie voľného času.

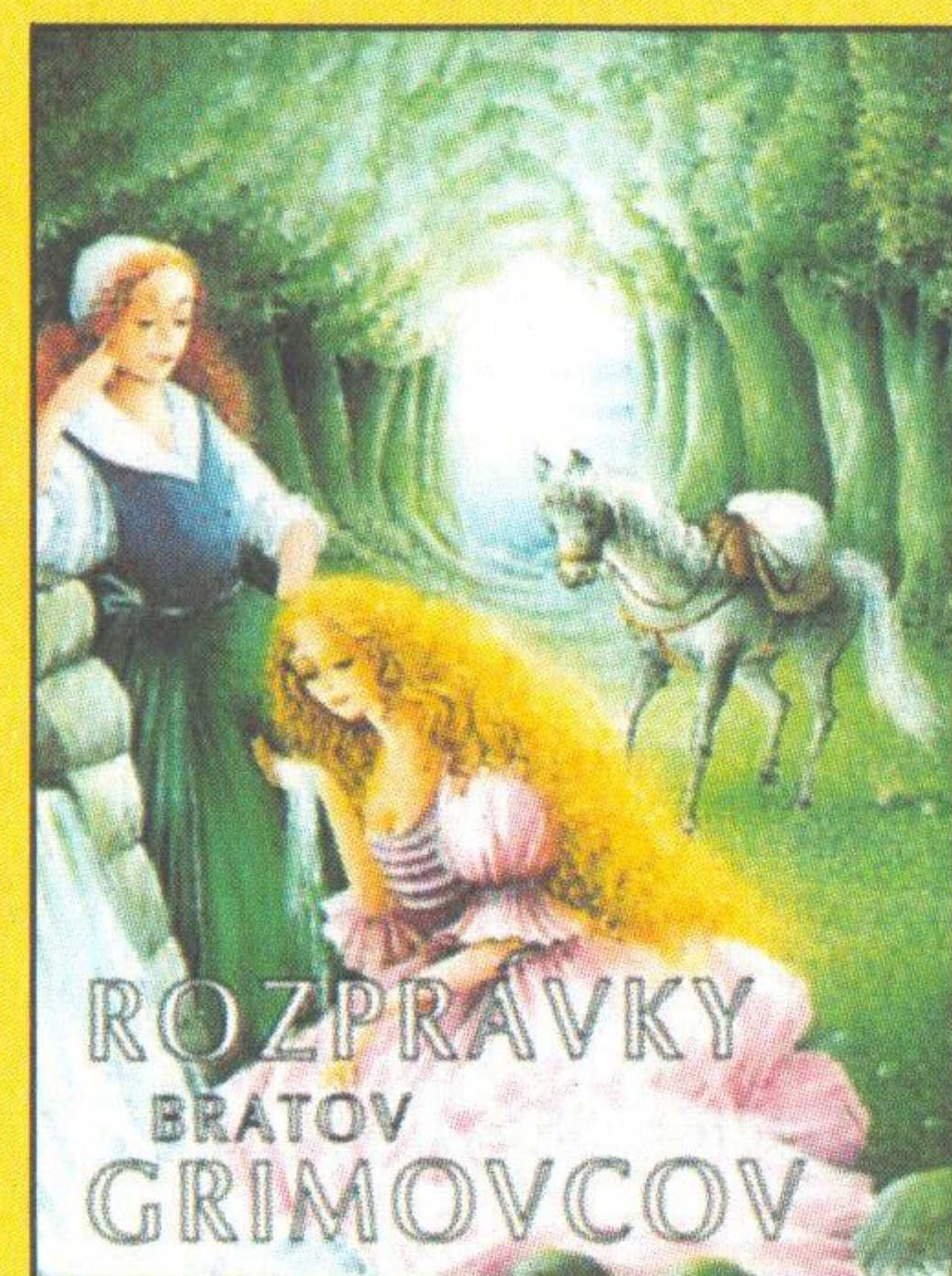


Pavol Dobšinský
SLOVENSKÉ ROZPRÁVKY 1.
Sk 149,-

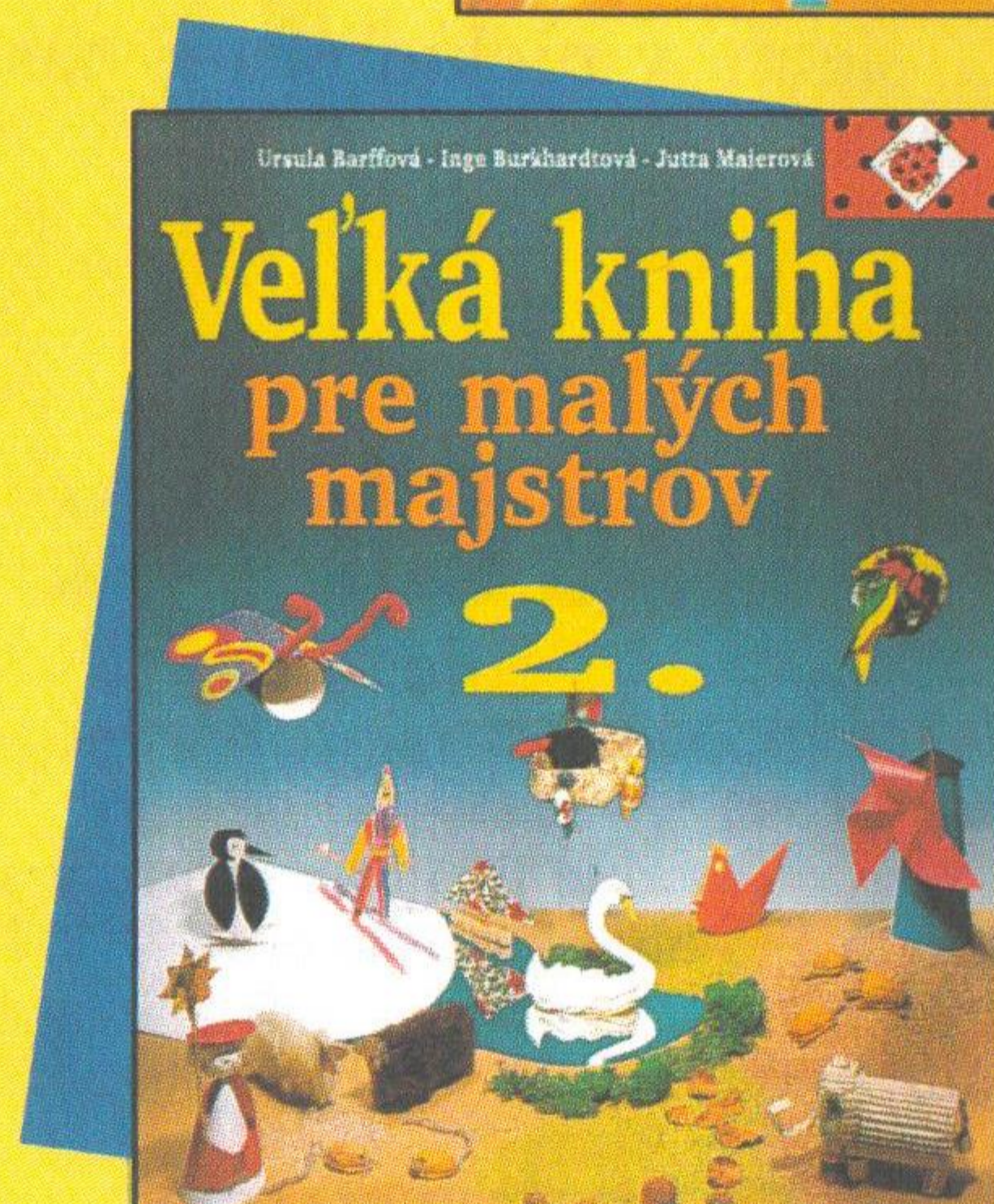
Pavol Dobšinský
SLOVENSKÉ ROZPRÁVKY 2.
Sk 149,-



Pavol Dobšinský
SLOVENSKÉ ROZPRÁVKY 3.
Sk 159,-

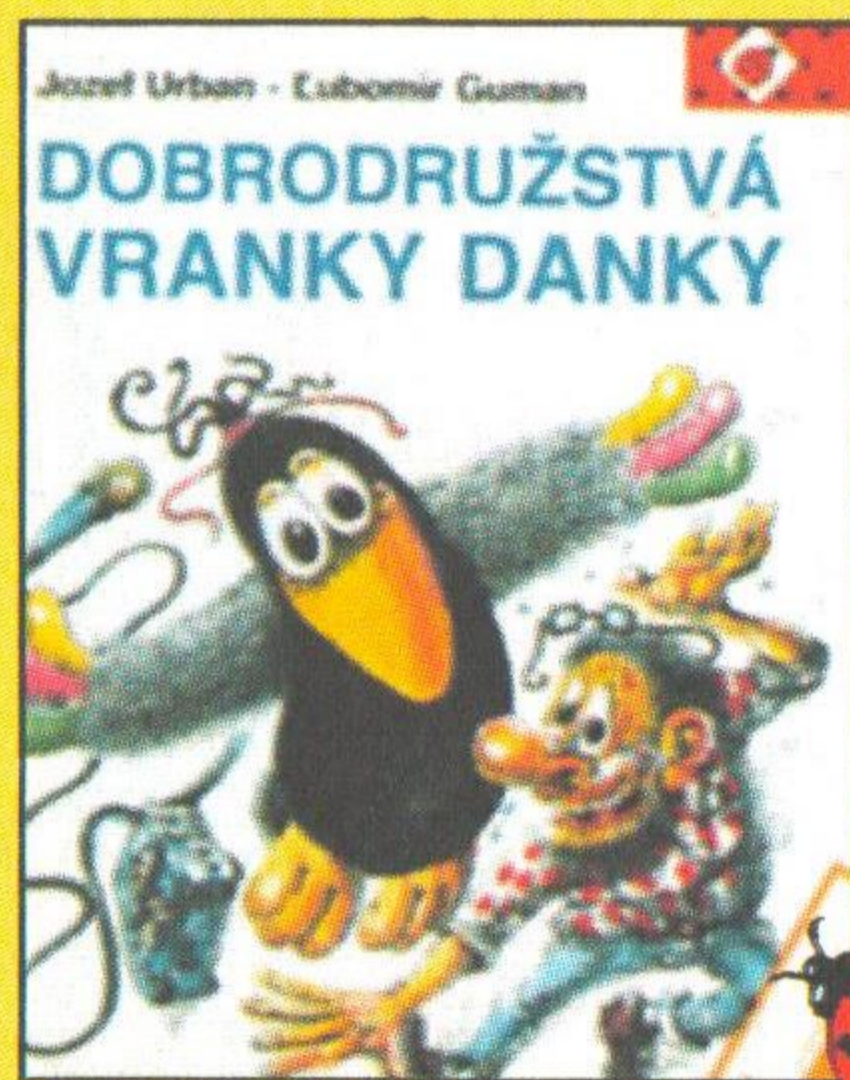


ROZPRÁVKY BRATOV GRIMMOVCOV
Sk 159,-



VEĽKÁ KNIHA PRE MALÝCH MAJSTROV 2.
Sk 229,-

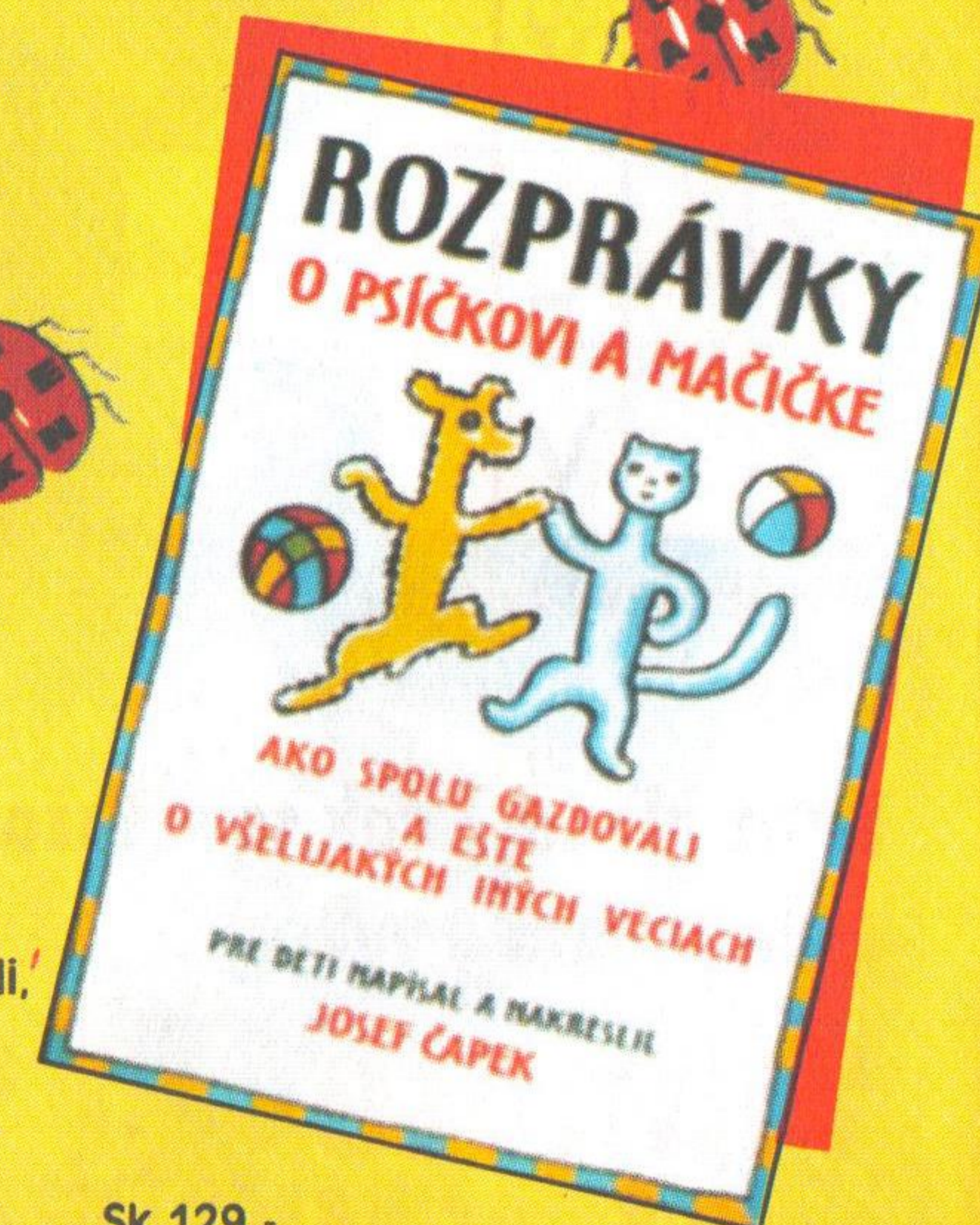
Podľa fotografií, vzorov a návodov v tejto knihe si urobíte všakovaké hračky, bábky a maňušky, lampióny, vianočné ozdoby i pekné darčeky pre mamičky, ockov i kamarátov. Urobíte radosť sebe aj svojim blízkym.



Sk 129,-

Veselé príhody o tom, ako sa vranka Danka stala rozhlasovou reportérkou, ako komentovala futbalový zápas - až sa všetci poslucháči váľali od smiechu, a ako ju redaktor Jožo priučal, čo všetko sa robí v rozhlase.

Príbehy psíčka a mačičky, ako spolu gazdovali, ako sa oprali a sušili na šnúre, aj ako piekli tortu a ešte všeličo smiešne postvárali.



Sk 129,-

Milé deti, ak sa vám knižky od Lienky zapáčili, pošepkajte rodičom, aby vás vzali do kníhkupectva, kde si ich poriadne poprezeráte. Ak u vás kníhkupectvo nie je, môžu vám knihy objednať na adrese:

MEDIA KLUB, Kukučínova 34, 831 03 Bratislava 31.